

ISSN

0463-6309

mois

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1979

1
5

rugsėjis
spalis

TURINYS

M. M. Slavėnienė	Ateina blogiausias laikas	2
D. Sadūnaitė	Telefoninis pasikalbėjimas	6
Br. Šimkienė	Apie dirbančias ir nedirbančias moteris	7
G. Krivickienė	Motinos dainos apie išgėrimą	10
R. Tagore	Skeletas	14
	B. M. — Ar esame pasiruošę sutikti senatvę	18
	P. Alšėnas — Ir lietuvaitės — neišimtis	19
● Moterys pasaulyje	R. K. Vidžiūnienė — Laumės vasaros naktį	20
	Ver. Kulbokienė — Ona Vaičaitienė	22
		23
● Lietuvoje	Veda I. Kairienė	24
● Madų ir grožio pasaulis	J. Prunskis — Dažai kosmetikoje	24
	Veda L. Murauskienė	26
● Šeiminių kampelių	J. Prunskis — Dažai ir chemikalai maiste	28
● Sveikata	A. Vaisiūnienė — Gydytojų jėga vandenyje	28

ILIUSTRACIJOS

A. Kučas	Sodyba	3
L. Ramonienė	Vilniaus Universitetas	4
L. Šulgaitė	Kompozicija	6
J. Mikėnas	Moterys	7
G. Jacėnaitė	Mano namas	8
V. Ciplijauskas	Dzūkijos dainininkės	9
V. Jurkūnas	Iliustracija	10
V. Jurkūnas	Iliustracija	11
V. Jurkūnas	Iliustracija	12
M. B. Stankūnienė	Gėlės	15
M. B. Stankūnienė	Gėlės	17
E. Popli	Vaza	18
J. Paukštienė	Iliustracija	29

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1979 m. Nr. 5 (131)

NORA KULPAVIČIENĖ — *redaktorė*

S. GIRDAUSKIENĖ — *lituanistė*, Z. DIDŽBALIENĖ — *korektorė*

I. KAIRIENĖ — *skyriaus vedėja*, L. MURAUSKIENĖ — *skyriaus vedėja*

BRONĖ PABEDINSKIENĖ — *administratorė*

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė “Tėviškės Žiburių” spaustuvė, 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3.

Prenumerata metams \$7.00, garbės prenumerata — \$10.00.

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women’s Magazine. 1979. No. 5 (131)

Printed by “Lights of Homeland” in Mississauga, Ont.

moteris

1979

5 (131)

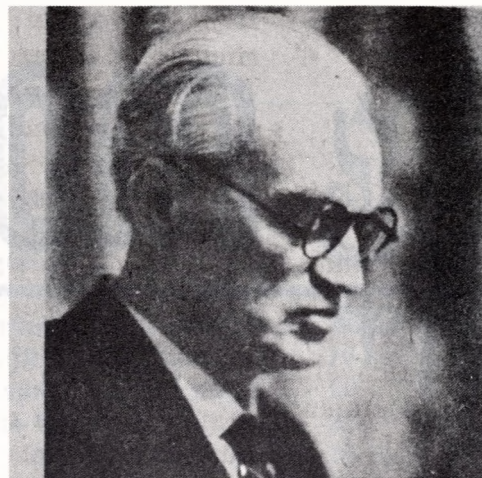

MOKSLO METŲ PRADŽIA

PIRMOJI DIENA MOKYKLOJE

"ATEINA BLOGIAUSIAS LAIKAS"

(Iš spaudai ruošiamos antros knygos apie Putiną)

RAŠYTOJAS V. MYKOLAITIS - PUTINAS

M. M. SLAVĖNIENĖ

*Jaunystės dienų atminimuos
Aš noriu pabūti vakariu svečiu.
(Putinas)*

Sekmadienis tėviškėje, Pilotiškių kaime. Pukioje idilijoje pamažu slenka mano vasaros atostogų dienos. Čia viskas taip labai skirtinga nuo gyvenimo Kaune. Ar gi Kaune tokį gražų sekmadienį sėdėčiau viena namie? Tiesa, ne viena. Su manim, štai gonkelėse ant suoliuko sėdi mūsų močiutė (senelė). Aš staigiai pakylu ir, persisvėrusi per gonkelių kraštą, pradedu sekti savotišką kiemo gyvenimą, visada maloniai patraukiantį mano dėmesį.

Antai priešiškame, šiauriniame kiemo gale, iš užklunės kyšo didžiulės, žilos, apsikudlojusios gluosnių galvos. Prie klėties puiki, tiesiai nuaugusi baltaliemenių beržų pora. Vienas "verkiantysis" — tėtės aiškinimu, "moteris" — kad ir mažo vėjelio lengvai judinamomis beveik iki žemės nusidriekusiomis šakomis, antras — tvirtas "vyras", standžiomis į šonus ištiestomis "rankomis". Tėtės sąmoningai suvesta pora (ar ne tik mūsų tėvų šeimyninio gyvenimo pradžia atžymėti). Vėjeliui pamažu juos siūbuojant, atrodo, kad štai, tuojau, jiedu išbėgs į kiemo platumą kažkokiam savitam šokiui — nes gi jų tokia nuotaika, tos vėjo judinamos šakos, kaip rankomis laiko iškėlę žalsvas azūrines skaras, ta

puiki Didžiojo Tvėrėjo ir Menininko paruošta "ko-reografija". O kad ir čia pat, prieš gonkeles, — tokia žalia žalia veja — kad tik šok, bėgiok! . . .

Po beržais, paklėty, savo "balių" kelia didelė vištų šeima. Jos "menu" išsikapsto iš puraus žemės paviršiaus. Paklėty jos visada randa skanų kąsnėlį. Juk, ar tai iškultus, išarpuotus grūdus tempiant didžiuliuose maišuose į klėtį, ar kasdien nešant iš klėties gyvulių šėrimui ar žmogaus maistui — ar gi nenubyrės ir į paklėtį, nenugrims net giliau įminamas į žemę grūdėlis . . . Tik reikia vištelėms kantrybės ir darbo — išsikasti. Ir toji darbšti vištų šeima labai uoliai, net pasipurtydamos ir baisiai dulkindamos kapsto ir kapsto, ir vis ką nors ryja . . . Ogi tas gaidys! Rask tu kitą tokį paukščių giminę "autoritetą"! Jo tas išdidumas, tas pasitikėjimas savim, tas valdoviškumas! Štai jam nepatiko vienos vištelės elgesys — gal dulkių jam į akis per daug pažėrė — ir jis, prišokęs prie jos, baisiai kurkdamas, tvirtai įtemptu sparnu ap-rėžia apie ją ratą — įspėjimą. Bet ir vėl tuojau tėvišku gerumu pasireiškia: savo tvirtomis kojomis giliau užgriebęs žemę ir kažką skanaus išvertęs į paviršių — gal sliėką, gal vikšrą — linksmai ku-

kendamas, sušaukia visas vištas. Ir tikrai — viena jau sprunka į šalį su “skanėstu” snape . . . Taigi rask, kad ir žmonių tarpe, tokį didelį altruistą, kad kitam atiduotų vienintelį skanesnį kąsnelį, kaip gaidys! . . . Mandrusis “gaspadorius” turi ir daugiau pareigų: pora kartų stipriai sau sparnais plumptelėjęs į šonus, išlenkdamas sprandą, ištrimtuoja laiko pranešimą: “ka-ka-rie-ku! . . . — laikas pietų!” — taip ir mes jį pamėgdžiodavom, būdami dar vaikais. O jo plunksnos, ypač uodegos “dalgės”, saulėje tik mainosi, tik tviska . . .

Kitoj pusėj kiemo, prie vakarinės tvartų eilės, savo būdos prieangy į kamuolį susisukęs miega Rudis. Jam šiuo metu nėra ko rūpintis, budėti apsaugoje. Sekmadienio priešpietis toks ramus, iš niekur joks pavojus neįsijaučiamas, o šventadieniškas pusrytis buvo skanus ir geras. Sotumas patraukė Rudį į miegą. Užtektinai jam buvo rūpesčio praeitą naktį: iki išnaktų pavojingai (Rudžio supratimu) užavo kaimo jaunimo dainos, šūkavimai juokas . . . Jis, ištikimas namų sargas, negalėjo nebūdėti, kartas nuo karto palodamas ton pusėn, iš kur sklido garsai. Per naktį pavargo — dabar gali pailsėti, pamiegoti . . .

Gražu žiūrėti ir į gandrų, įsitaisiusius ant vakarinio kluono galo: kaip jie ten trūsinėjasi, kaip savo vaikams neša maistą, kaip užėjusį džiaugsmą į jų širdis reiškia ilgų, juodmargių sparnų plasnėjimu ar kalendami raudonais, stambiais, net ant pečių užmetamais snapais. Savo mintyse tyliai net dainuoti pradėdavo kadaise, dar apymažėse dienele, kartu su močiute dainuotą garnio garbei dainelę:

*Garnys, garnys tur ilgus sparnus,
Garnys, garnys tur ilgus sparnus, —
Lėkčiau, lėkčiau, kad galėčiau,
Tokius sparnus, kad turėčiau
Kaip garnys . . .*

Čia pat prie gonkelių gėlių daržely dūzgia bitės, ieškomamos žieduose medaus.

Ir manyje įsimetusi giedri, saulėta, šventadieniška nuotaika. Mintys zuja lengvos, linksmos. Iš tokių nuotaikų būtų galima sukurti įdomią operetę, iš tokių nuotaikų Adomas Mickevičius sukūrė “Po- ną Tada”.

Staiga dirsteliu į artimai sėdinčią močiutę. Besižavėdama kiemo aplinka, ją visai buvau pamiršusi. Deja, ji liūdna. Iki aš sumetu kaip ją reiktų prakalbinti, ji staiga savo putniomis rankomis užsidengia akis ir pravirksta su išsiveržusiu skaudžiu skundu: “Kur mano jaunystėlė? . . . Kur mano jaunystėlė pasidėjo? . . .” Laiko rankomis užspaudusi akis, o pro pirštus veržiasi ašaros . . .

Aš tikrai sumišau. Niekad nė nepagalvojau, kad būtų rimta priežastis susigraudinimui, ašaroms —

prabėgusi jaunystėlė . . . taip nerealu . . . ir tas staigus nuotaikos pasikeitimas: iš ramios idilijos į kažkokią melodramą . . . ašaros . . . O aš ašaras iš viso jau seniai buvau mačiusi. Jau labai ilgas laikas, kad ką tėviškėje būčiau mačiusi verkiant. Kas ko galėtų verkti? Mažų vaikų nėra. Net ir mama, šiaip linkusi greitai susigraudinti, atrodydavo vis geroje nuotaikoje. Broliai jau išaugę į vyrus. Rimti (taip apie juos ir žmonės kaime kalbėdavo). Nei girtuokliai, nei peštukai — tėvams nemalonumų nepridarė. Tai kas ko galėtų verkti? . . . Ir štai senele! Jaunystėlės! Man atrodydavo, kad mūsų senelei pas mus turėjo būti neblogo gyventi. Kiek tik prisimenu, prie sunkesnių darbų į laukus ji neidavo. Namie dirbinėjo pasirinkdama pagal savo išgalę: šiek tiek verpdavo, skusdavo bulves, paravėdavo daržuose, — ir tai, mama dažnai sakydavo, kad ji net ir to nedirbtų. Bet senelei dirbinėjant būdavo geriau, ramiau. Niekas nieku iš mūsų šeimos jos neskriaudė. Tik kiek padykęs brolis Matas, už mane trejais metais vyresnis (miręs 1975 m.), būdamas dar vaiku, prisimenu, kartais susigalvodavo pajuokauti pamėgdžiojimu kaip močiutė eina: neva pasiremčiuodamas lazda, pasikuprinęs, pakrypuodamas į šonus paskerėdavo prieš močiutės akis. Močiutė už tai tikrai supykdavo ir vydavosi Matą, užsimojusi kriukeliu. O gerokai apkūniai močiutei kriukelis jau buvo pravartu, ypač jei ji sugalvodavo kur nors toliau paėjėti: kad ir į gretimuosius kaimus aplankyti savo dukterų. Rudėnuose — Marcinkevičienės, Gudeliuose — Urkienės.

A. KUČAS

SODYBA

Močiutė pamažu rimo. Atitraukusi rankas nuo akių, susidėjo jas sterbleje, o pati kiek pasisuko nuo manęs į šoną. Bet aš mačiau, kad ašaros vis dar tebesirito per jos raukšlėtus skruostus ir krito ant rankų. Jaučiausi tikrai nepatogiai. Man pasirodė, kad tas verkimas jau per ilgas, ir aš kreipiausi į senelę:

— Močiute, gal einam pasiskinti vyšnių. Žiūrėkit, kokių ten gražių yra, — mosteliau ranka tvoros link, už kurios svyravo sunkios šakos su prinokusiu skaniu vaisium.

Iš vidaus išsinešiau dubinėlį, ir močiutė sunkiai kėlėsi nuo suoliuko.

Prie vyšnių reikėjo prieiti prasilenkiant “močiutės dūlios”. Tikrai nežinau, kodėl tas kriaušės medis buvo močiutės nuosavybė, nes gi ir močiutė galėjo imti bendro sodo vaisių, kokių tik ji norėjo. Bet štai močiutė turėjo savo “dūlią”, savo nuosavybę — ir niekam nė gero! Kada tik senelė panorėdavo, prisiskindavo nuo jos minkštų, saldžių, didelių kriaušių, jomis pavaišindavo atėjusį kaimyną, arba ir mus, savo anūkėlius, ar nešdavo savo dukterims. Gal močiutė tąją savo brangią nuosavybę pati buvo pasisodinusi ir išsiauginusi, o gal ir tėtė jai pasodinęs. Tačiau toji “dūlia” buvo lyg ir privilegijuota, nes iš vaisinių medžių tik ji viena augo kieme, arti pirmųjų vartų, sudarydama šiokių tokių nepatogumų vežant iš laukų nuimtus javus ar šieną. Su aukštai prikrautu vežimu sunku buvo pralįsti pro jos šakas. Pralindus, ant šakų likdavo tabaluoti šieno kuokščiai, iškabintų iš vežimo. Tas kuokštes mielai savo liežuviais graibstydavo iš laukų sugrįžę karvės. O vieną kartą, atsimenu, kai aš pati užsikoriau ant tokio aukšto šieno vežimo, iškilmingai — lyg kokia Indijos princesė ant drambliaus — labai laiminga įvažiauvau pro vartus į kiemą, pralendant pro “močiutės dūlią”, viena dūlia skaudžiai man bamptelėjo į kaktą . . .

* * *

Anoji močiutės rauda savo jaunystelės, vis dėlto, manyje paliko gilų įspūdį, ir aš labai ilgai jį savyje jaučiau. Tas vaizdas — gonkelėse ant suoliuko verkianti senelė — vis nuolatos atsikartodavo mano vaizduotėje. Tarp mano pirmųjų bandymų eiliuotai išreikšti savo mintis ir nuotaikas randama ir toji senelės rauda.

Iš savo mamos, jau daug vėliau, gal po 10 metų, išgirdau taip pat skaudų nusiskundimą senatvė. Vėl vasaros metu stovėjome mudvi tose pačiose gonkelėse, apie šį bei tą šnekučiavomės. Ir tuo pačiu laiku, mama matyt, mintimis greit perskrido savo gyvenimo jau netrumpą kelią. Ji taip pat kaip ir močiutė, tik neverkdama, o kiek susigraudinusi, tik tiek tepasakė: “Buvo laimingų dienų, buvo ne taip laimingų, bet atėjo blogiausias laikas — senatvė”.

Šitoks mano “intymus susitikimas” su senelės ir mamos senatvėmis buvo pirmaisiais paskatini- mais atkreipti didesnę dėmesį į greitą žmogaus amžiaus slinktį, į gyvenimo nepastovumą ir jo trapumą: štai dar tik vaikystė, štai jau ir jaunystė . . . ir štai — dar neužžėlusia jų brydė žengia ir susikuprinusi senatvė . . . Ji prislenka prie žmogaus beveik slapūkiškai, nepastebimai. Suaugusia-

L. RAMONIENĖ

VILNIAUS UNIVERSITETAS

me amžiuje žmogus vienas į kitą žiūrėdamas dažnai stato balsiai nepareikštą klausimą: kiek jis ar ji metų? Ir mane pačią toks žmonių žingeidumas yra suerzinęs. Ypač II Pasaulinio karo metu vokiečiai yra nemaža parodė to įkyraus nediskretiškumo. Atsidūrus jau Vokietijoje, kur nors, ar tai traukinių stotyje ilgai belaukiant traukinio, ar kokioje arbatinėje koks nors kaimyns Herr, nei iš šio, nei iš to, ims tave ir paklaus: „Wie alt sind Sie?“ Taip vieną kartą, nenorėdama duoti teisingo atsakymo į tokį išulų klausimą taip pat atitinkamai ir atsakiau: „Ich weiss nicht!“ (tokiose aplinkybėse, ar gi svarbu, ką apie tave pagalvos).

Tėviškėje būdavo ir daugiau tų amžiaus „problemų“. Broliai, priaugę vedybinio amžiaus, dairydami merginų pasipiršimui, daugiausia žiūrėdavo į jaunas mergaites. O kaimo mergaitės būdavo ypač anksti „pasendinamos“. Taip vienas mano brolelis apie vieną jam peršamą merginą yra pasakęs: „Viskas būtų gerai (ypač geras ūkis!), tik visa bėda, kad merga per sena!“ „O kokio gi ji senumo?“ — pasiteiravau. „Dvidešimt penkių metų“, — jis atsakė trumpai. Pats gi brolis jau buvo arti trisdešimt.

Taigi, tas amžius! Jam vis didėjant ir senatvė selina prie žmogaus artyn ir artyn. O ta senatvė tokia nelaukiama, tokia nenorima. Jaunystė — tai kas kita! Senatvė net yra tapusi lyg ir keliaprasme sąvoka. Vyro ir moters senumas skirtingas, nors jie ir būtų vienodo metų skaičiaus. Aišku, vyras pasiima sau privilegiją būti „jaunesniu“. Geras pavyzdys aukščiau paminėtasis mano brolis. Nors jis pats buvo arti trisdešimt metų, bet dvidešimt penkerių metų mergaitė jam jau „per sena“. Dar sakoma, senatvė priklauso ir nuo to, kaip pats senėjantis žmogus į ją žiūri. Kitas, nors metų turi jau gerą šusnį, bet jaučiasi jaunas, ir tiek. Taip baltaplaukis J. Tomas Vaižgantas buvo laikomas „jaunu seneliu“. Savo dvasioje jis visada buvo jaunas, judrus, giedras. O apie kitą pasakoma: „paseno be laiko“.

Gyvendama Kaune pas Putiną, ir aš kartais žiūrėdavau į savo globėją paspėliodavau: kaip jis atrodys pasenėjęs, kokios atmainos bei nuotaikos pasireikš jo kūryboje, ypač poezijoje . . .

1944 metų pavasarį pasitraukdama iš Lietuvos jį palikau dar gana gerai, jaunai atrodantį, pačiame amžiaus stiprume — penkiasdešimt pirmuosius metus beįpusėjantį. Daugiau mudviem gyviem likimo nebuvo leista susitikti ir aš negalėjau jo amžiaus metamorfozių pasekti. Po Stalino mirties susisiekėme laiškais ir, kiek okupuotosios Lietuvos gyvenimo sąlygos leido, buvome vienas kitam atviri ir nuoširdūs. Jis dažname laiške tai šiuo, tai tuo, ypač vis silpnėjančia sveikata, nusiskundinėjo, paliesdamas ir buitines problemas. Jau pat susirašinėjimo pradžioje palietė ir savo amžių. Pirmajame

laiške (Kaunas 1957. VII. 5) prisipažįsta: „Aš jau senstu, atsiranda visokių negalavimų, bet žmonės sako, kad atrodau dar neblogai“. Bet jau sekančiame laiške (Kaunas, 1957. IX. 16) numoja ranka į žmonių nuomonę ir pats pažvelgia tikrovei į akis: „Žmonės sako, kad atrodau neblogai, bet svarbu ne atrodymas, o vidinis pajėgumas. Darbo daug, o jėgos mažta“. Šis nesulaikomo jėgų mažėjimo jutimas kelia jam nerimą, net rimtą rūpestį. Dar krūvos darbų-darbelių prieš akis. Daug pradėtų ir nebaigtų, o ir „kūrybingoji dvasia“ dar tebegundo naujiems užmojams. Kam apie tai pasisakyti, kas supras? Todėl tāsias neramumą keliančias mintis, tāsias slopias nuotaikas tik savo dienoraščiui patiki: „... Varge mano, ką aš padarysiu, kas iš manęs bus? Niekas nežino, kaip man kartais esti bloga. Aš vos kojas pavelku, vos laikausi nesvirduliavęs. Dirbti negaliu, o reikia . . .“ (1961. II. 22). Ir A. Žirguly, Putino Raštų redaktorius, vieno atsilankymo pas Putiną proga, apimtas gaudulio, konstatuoja: „Artėjo saulėlydis — Putino jėgos blėso. Vakarejančioje buityje stebino iki gaudulio ne vieną, kas tik jį lankė Vilniuje Kaune ar Kačerginėje, — tai rašytojo noras ir pastangos vaduotis iš ligų ir niūrių nuotaikų, išnaudoti kiekvieną, kad ir neilgą, atsigaivėlėjimo momentą, didesnę kūrybinę sąmonės blykstelėjimą. Savo vidaus galia Putinas stengėsi tiesiog spauste išspausti iš savęs kūrybos žodį.“ (Aleksandras Žirguly. Literatūros keliuose. Vilnius 1976, — 48 p.).

Tai, žinoma, nėra ko daug stebėtis, jeigu Putinas taip atrodė jau savo „saulėlydy“ — senatvėje, metai ar kiti prieš savo mirtį (mirė 74 m. amžiaus). Tačiau mane labai stebina, kai tas pats A. Žirguly, toje pačioje knygoje (Literatūros keliuose) rašo apie Putiną kaip jis atrodė tuojau po II P. karo, 1945 metais, t.y. maždaug po metų man jį mačius paskutinį kart. O, kaip minėjau, jis tada tebuvo tik 51 metų. „Po karo“, pasakoja A. Ž., „Putiną pirmą kartą sutikau 1945 m. rudenį Kaune — Laisvės alėjoje. Kokią dešimtį metų buvau nematęs. Ėjo jis tuo pat pažįstamu ramiu lygiu žingsniu, lazda pasiramsčiuodamas, kiek linktelėjęs, pražilęs ir tartum labėliau išsekęs ar išvargęs. Visiškai naujas atributas buvo toji lazda rankoje. Kažin ar ji jau buvo nebeišvengiama? Bet man pasirodė tada ji labai tikusi oriai senstėlėjusio profesoriaus išorei. Gerokai vėliau Putinas jau nebesiskyrė su ta būtina negaluojančio žmogaus palydove“ (L.k., 36, 37 p.p.).

Reikėtų spėti, Putiną per greitai susendino karo pasėkos: skaudus, tragiškas tautos likimas, naujas Tėvynės pavergimas, reikalaujami „persiorientavimai“, „viešos išpažintys“, būtinės negerovės. Trapus Putinas viso to turėjo būti neišvengiamai sugniuždytas.

DANGUOLĖ SADŪNAITĖ

“Alio?”

“Alio, alio Tetka! Čia Ernestina kalba.”

“Alio, alio, Duktė. Saugiai nuskridai?”

“Saugiai. Ką pats veiki dabar?”

“Perskaičiau laikraštį ir rengiuosi indus plauti.”

“Siaubas tie indai, Tetka!”

“Siaubas ne siaubas, vaike. Bet angažuoti visą savo gyvenimą pirkinėjimui popierinių lėkščių irgi būtų ne kas.”

“Tai darai kaip kad Cezorius būtų daręs; nueini į virtuvę, apsidairai ir nugali.”

“Nėra kito pasirinkimo, Duktė! O ką jūs ten veikiate, toj Arizonoj?”

“Skaitėm pasakas vaikams. Užmigdėm Giedrę ir Saulę – ir dabar prieš skambinant tau, buvom suklupę prie kortų.”

“Duktė!! Kad-tau! Prie kortų, sakai, Duktė?”

“Bet, Tetka, juk ir tu, kai buvai jaunas, sakydavai mums, jog mėgai ‘paūžti’.”

“Aš? Nei sakiau jums, nei ką. Niekada.”

“Sakei, sakei. O jeigu ir nebūtum sakęs: suprask! Negali gi žmogus laikyti nosį knygoje visą dieną; arba rankas tešloj. (Supranti – kepti ir virti . . .)”

“Aha! Hm mmm . . . O kaip Giedrė ir Saulė, sveikos?”

“Sveikos sveikutėlės, tos dvi sesutės. O koks oras pas tave? Galbūt net ir sninga?”

“Atspėjai. Sninga tai sninga. Jau net du kartus ponas Zinaidas ir aš braukėme sniegą nuo šaligatvio.”

“Jie visi laukia tavęs čia atvažiuojant, Tetka. Sirtautė, Giedrė, Saulė ir Antanas.”

“Ačiu, ačiu kad laukia. Malonu girdėti. Bet matai, Duktė: kaip čia tau pasakius – aš taip jau imu greitai ir pasiilgstu namų, dabar: senatvėje. Beto, mėgstu pažiūrėti tą “Hoepy-Bob Show” (Bob Hope Show), – ir nėra kas galės prižiūrėti.”

“Kaimynė!! Galėtum paprašyti kaimynę, Tetka.”

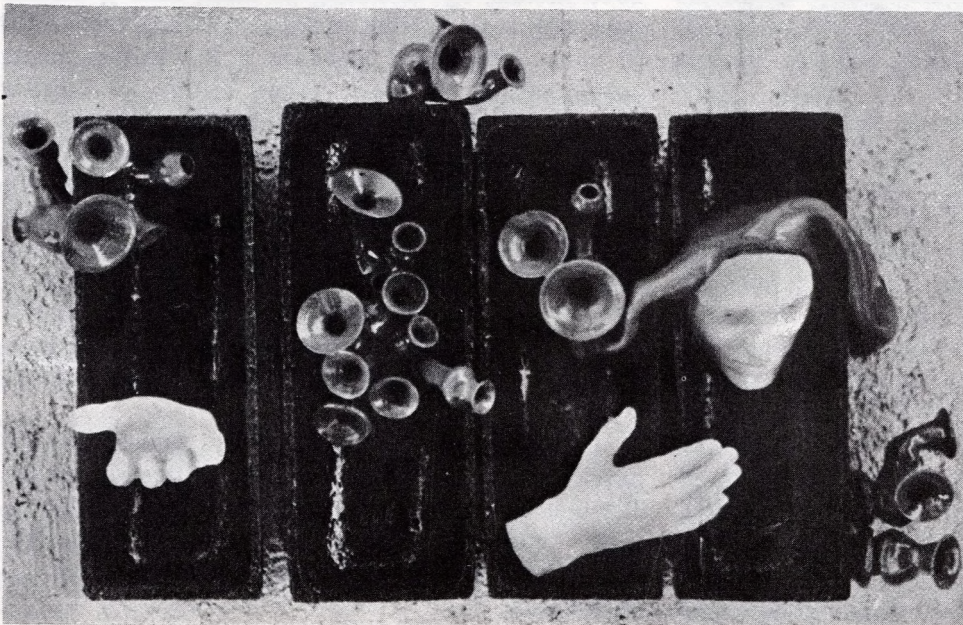
“Turim baigti, Duktė. kažkas užsiriogolino ant sujungimo. Nieko aiškiai nesigirdi.”

“Nenuobodžiauji?”

“Ne, kur tau! Tai bučiuok visus į ūsą.”

“Gerai, Tėte. Bučiuosiu. Pasiūgstam. Iki kitos savaitės, tada. Lik sveikas.”

“Iki Duktė.”

L. SULGAITĖ

KOMPOZICIJA

APIE DIRBANČIAS IR NEDIRBANČIAS MOTERIS

BR. ŠIMKIENĖ

J. MIKĖNAS

MOTERYS

Amerikietės moterys, kaip ir mes lietuvės, yra susibūrusios į įvairius klubus ir organizacijas tam tikriems užsibrėžtiems tikslams siekti. Viena svarbi ir seniai įsikūrusi (1907 m.) amerikiečių moterų organizacija yra „American Home Economics Association“. Šios organizacijos atsiradimo ir įsikūrimo priežastis ir tikslas buvo šviesti bei kultūrinti amerikietes moteris. Kiekvienais metais minėtos organizacijos narės savo metinėse konferencijose su pasikviestais paskaitininkais svarsto kokį specifinį klausimą, liečiantį moteris ir šeimas. Praeitų metų suruoštame forume referatų ir diskusijų tema buvo — dirbančios moterys ir kokį poveikį daro jos darbas į jos asmeninį gyvenimą ir jos šeimą. Tai aktuali tema. Todėl vertėtų bent trumpai peržvelgti kalbėjusių svarbesnius požiūrius minėta tema.

Pastaraisiais laikais moterys yra skirstomos į dirbančias ir nedirbančias. Dirbančios moterys laikomos visos tos, kurios už darbą gauna čekius, kurie įgalina jai ir dažnai visai šeimai pragyvenimą.

Nedirbančiomis yra vadinamos tos moterys, kurios būna ir dirba namuose — tvarko, parūpina, paruošia prieinamiausias sąlygas šeimai gyventi, vaikams augti bei mokytis ir rūpinasi visais kitais šeimos buitiniiais reikalais, bet už tą darbą čekių negauna. Tai namų šeimininkės — ponios, housewives, homemakers. Šios namuose dirbančios moterys yra dirbančių vyrų išlaikomos, arba iš kitų šaltinių gauna pragyvenimą.

Atėjo dirbančių moterų laikai. Visur moterys dirba. Vienos dirba savanoriškai, be svarbaus reikalo, kitos pusiau savanoriškai ir dar kitos priverstinai. Juk, rodos, moterys dirbo visais laikais, bet pastaraisiais laikais dirbančios susilaukia ypatingo dėmesio. Ir šiame krašte dirbančios moterys nebėra kokia naujovė. Gal tik tai, kad iki pasauli-

nių karų dirbo mažiau, nūdien dirba dauguma. Randama, kad laike paskutinių 3-4 dekadų dirbančių moterų skaičius pakilo 205 procentais, tuo tarpu dirbančių vyrų — 27 procentais.

Dauguma ištekėjusių amerikiečių moterų dirba todėl, kad dabar gali dirbti ir kad reikia. Moterims reikia dirbti, kada yra sunkoka pragyventi iš vieno tėvo uždarbio. Čia turi didelės įtakos vis didėjanti infliacija ir tam tikra šio krašto santvarka. Reikia dirbti ne tik dabarčiai, bet ir ateičiai. Akademinis vaikų išmokslinimas pasakiškai brangus, ir pensininkų pragyvenimas be savo sutaupų beveik neįmanomas. Bet ar sutaupoma daugiau, kada abu dirba? Žinoma paprasta gyvenimo praktika — daugiau turi, daugiau išleidi. Amerikietės taupumu, kuklumu nepasižymi. Tai toks kraštas — nuolatos siūlomi nauji daiktai. Ir taip žmonės savo namus prikrauna daiktais, arba pavartotus keičia naujais. Vis dėlto tyrinėjimai rodo, kada šeimoje dirba du, sutaupoma daugiau.

Skyrybos labai padaugėjo — tapo tartum koks žaidimas su savo gyvenimu. Išsiskyrimams nekliudo ir ta aplinkybė, kad šiame krašte darbą gali gauti, kad ir ne savo profesijoje, jeigu tik tikrai nori ir tai yra būtina pragyvenimui. Todėl vienos motinos ir vieno tėvo išlaikomų šeimų atsirado gana daug. Daugiausia nukenčia moterys dėl diskriminacijos darbo rinkoj ir mažesnio atlyginimo. Tos moterys tikrai yra reikalingos visuomenės ir valdžios dėmesio ir pagalbos. Betgi kitos moterys, kurios be teisėto tėvo prisaugino vaikų, tampa visuomenei didele našta ir simpatijų negali tikėtis.

Pati svarbiausia priežastis, verčianti ištekėjusias ir visas kitas moteris dirbti, yra pensijos reikalas. Nedirbusi moteris, kaip žinome, tegauna pusę vyro pensijos. Kai kuriais atvejais ta pusė vyro pensijos gali būti mažesnė, nei ji pati būtų

užsidirbusi. Be to, moteris, gaudama pusę vyro pensijos, vyrui pasimirus, nerizikuoja ištekti, nes tuo atveju nustotų tos pensijos. Ir todėl dėl šios nelemtos priežasties yra moterų, kurios gyvena susidėję, ar kaip sakoma "living in sin".

Kartais moterims reikia išeiti dirbti dar dėl ypatingų priežasčių. Šiame krašte daug jaunų mergaičių išteka, neįgyję jokios profesijos. Vėliau, kitaip gyvenimui susiklosčius, net fiziškai nukentėję. Pasirodo, kad moterys yra vyrų stumdomos ir mušamos. Ir kas nuostabu, kad kitos mušamos pakentčia tokią gyvenimo situaciją, nes jos neturi kur eiti. Vienos pasimetusios ir su savo buvusią šeimą nutraukusios ryšius ir, be to, neišsimokslinusios ir laiku neišsijigusios jokios profesijos, jaunos ištektėjusios, tokios dažnai skaudžiai nukentėję. (Tenka nugirsti, kad ir moterys sugeba vyrams atsilyginti, panaudodamos kokį virtuvinį įrankį. Mūsų virtuvėje yra žinomas kočėlas, kuris neva kada būdavo ir apsigynimui panaudojamas . . .)

Moterims kopti karjeros laiptais yra tam tikrų kliūvinių. Ne tik dėl diskriminacijos, bet ir dėl motinystės pareigų. Daugelis moterų išeina dirbti vaikams paūgėjus bent iki mokyklinio amžiaus. Bet kitos dirba nuo pat pradžios vedybų. O kada ateina laikas auginti šeimą, tenka darbą nutraukti, arba prieš jų norą iš darbo būna atleidžiamos. Tuo atveju moterys nustoja sinjoriteto ir vėliau, jei nori dirbti, reikia pradėti iš naujo. Šeimų kilnojimasis iš vienos vietos į kitą naujų darbų beieškanč, taip pat daugiau paliečia moteris, nes reikia mesti darbą ir taip pat nustoti čia paisomo to sinjoriteto.

Dirbanti moteris gelbsti sau ir šeimai. Žmoniškos gyvenimo sąlygos padeda išlaikyti šeimos stabilumą. Tyrinėtojų yra nustatyta, kada yra didesnės ar pakankamos šeimų įplaukos, būna mažiau divorsų. Moters reguliariai atnešamas čekis yra svarbus elementas, sustiprinąs šeimos židinį. Ir taip pat jai pačiai suteikia tam tikro lygiateisiškumo, teigiamos savijautos ir kartu atsakomybės šeimos reikaluose. Moterys darosi vis daugiau ambicingos ir vengia prašyti pinigų iš vyrų. Visiškai normalu ir saugiau turėti savo pinigų. Kartais galima nugirsti moteris nusiskundžiant, kad neturi pinigų naujam drabužiui, ar kitam kokiam daiktui įsigyti, nes nenori prašyti. Slaptos piniginės sutaupos, kas esą neretai vyrų praktikuojama, o taip pat yra grasinančiu nesantaikos bei nepasitikėjimo objektu ir nenaudingai nedirbančioms moterims atsiliepia.

Teigiama, kad moterys, kurios savanoriškai ar be vyrų sutikimo eina dirbti, nesiskundžia nesėkmėmis ar sunkumais darbe, nenorėdamos pasirodyti nesugebančios būti kartu gera tarnautoja ir lygiai gera šeimnininkė bei motina. Kaikurios moterys esą net daugiau pasiima atsakomybės namų ir

* * *

G. JACĖNAITĖ

MANO NAMAS

ruošos reikaluose. Tai noras būti nepriklausomomis. Vėl, kita vertus, kada moterys gali ir yra per daug savarankiškos ekonomiškai, tėvas pasijaučia neatsakomingas ar mažiau atsakomingas už šeimos išlaikymą. Tokia situacija pažeidžia vyro ambiciją ir taip pat gali atsirasti pavojus šeimos pastovumui.

Dirbančios moterys, lyginant su nedirbančiomis, išaugina mažesnes šeimas. Vienas ar du vaikai — tai abiejų dirbančių šeima. Mažos šeimos yra lengvesnė ir pigesnė priežiūra. Kitos dirbančios moterys šeimos auginimą nudelsia, norėdamos ilgiau išsilaikyti darbe. O adoptavimui (jeigu atsiranda reikalas) vaikų labai sumažėjo dėl žinomų priežasčių. Didžiausią rūpestį dirbančiai motinai sudaro mažesni vaikai. Tokius turi vežioti į darželius, arba samdyti vaikų prižiūrėtoją. Amerikietės močiucių ir senelių pagelba mažiau gali pasinaudoti, nes dažnai gyvena toli vieni nuo kitų.

Pastebėta, kad dirbančių motinų šeimoje vaikai nenukentėję. Priešingai, vaikai išmoksta savarankiškumo, pareigingumo bei atsakomybės, atliekant užduotus darbus namuose. Sakoma, kad tokioje šeimoje augę berniukai būna geresni būsimieji tėvai ir vyrai, o mergaitės geresnės šeimnininkės ir motinos.

Visdėlto, nežiūrint kiek gelbsti ruošos darbuose vaikai ir tėvas, daugiausia darbų pasilieka motinai. Tokių šeimų paklausti vaikai, kas namuose atlieka švarinimo darbus, atsako — tai mamos darbas. Todėl tik fiziniai ir psichologiniai patvarios moterys gali sugebėti ilgesnį laiką išsilaikyti tarnyboje ir kartu šeimnininkauti namuose. Tačiau numatoma,

kad vistiek ir ateityje dirbančių moterų nemažės, gal net daugės.

Nedirbančios, arba teisingiau dirbančios namuose, yra vadinamos karjeros šeiminkėmis, nes tokia jų profesija. Tokių randama daugiau vyresnio amžiaus. Jaunų išteklėjusių karjeros šeiminkių daug mažiau. Vyresnės, dar senus papročius sekdamos ir neįsigijusios kitos profesijos, pasilieka tik namų šeiminkėmis, arba padirba tik trumpą laiką.

Vadinamų stereotipinių šeimų, su dirbančiu tėvu — duonos parūpintoju, o motina dirbančia tik savo namuose ir su keliais vaikais, šiame krašte gali būti apie 16 procentų. Į kitus 84% priskiriamos šeimos su jau užaugusiais vaikais, vieno tėvo ir vienos motinos šeimos ir su abiem — tėvu ir motina dirbančiais. Šie duomenys parodo, kad amerikietiška šeima, anksčiau buvusi tradiciniai tvirta, laike paskutinių poros dekadų labai pasikeitė, o tai kelia tam tikrą susirūpinimą visuomenėje.

V. CIPLIAUSKAS

DZŪKIJOS DAINININKĖS

Nedirbančios, norėdamos apginti šeiminkavimo karjerą ir tradicinę šeimą, visaip kovoja su įsisiubavusiu aktyvisčių moterų judėjimu ir net eina prieš ERA. Tos net suorganizavo vadinamą "Martha Movement" ir gina savo statuso pateisinimą ir įvertinimą. Nedirbančios pasisako, kad nėra jos tik užsidariusios virtuvėse ir paskendusios šeimos reikaluose, bet dirba įvairų naudingą ir reikalingą visuomeninį darbą. Taip pat pasisako, kad šeiminkių karjera reikalinga teisinės apsaugos ir garantijos ekonominiuose reikaluose. Visai nenaudingai šeiminkėms atsiliepia išsiskyrimai. Visų pirma tenka persiorientuoti ir pergyventi tą krizę. Trumpesnį laiką nei 20 metų išteklėjusi moteris ir dirbusi tik namuose divorso atveju negauna jokios vyro pensijos, o laikas sugaištas. O už paveldimą turtą, kiek jai priklauso, turi mokėti mokesčius. Moterys taip pat pasisako ir reikalauja, kad divorso atvejais būtų garantuotas vaikų išlaikymas. Tyrinėjimai parodo, kad ne visi tėvai moka, kiek yra priteista; kiti tėvai net nesurandami.

Kieno tai apskaičiavimu šiuo metu šeiminkavimo darbas šeimose esąs vertas nuo kelių iki 13 tūkstančių į metus. Bet niekur neteko užtikti, kiek būtų vertas moters jai gamtos skirtos motinystės pareigos — būsimosios kartos išauginimas ir išauklėjimas.

Šeiminkavimo karjera aktyvisčių moterų nuomone (Betty Frieden) šiais laikais laikoma pasenusi, nepatikima, nereali ir moterims nenaudinga, nes jų likimas turi priklausyti nuo kito asmens. Tačiau, nežiūrint čia suminėtų kaikurių minusų, jos turi ir plusų, jau vien galėdamos savarankiškai ir su mažesne įtampa tvarkyti savo laiką ir kartu darbus bei reikalus. Todėl karjeros šeiminkės neišnyks, kaip pranašaujama, nes visuomet bus moterų, kurios daugiau vertins šeimą ir vaikų taip svarbų auklėjimą ir priežiūrą namuose.

Konferencijos dalyvės, kurių dauguma namų ūkio mokytojos — profesorės, iš savo pusės dirbančioms ir visoms šeiminkėms pataria išmokti planuoti, paskirstyti ir vykdyti tam tikru laiku visus ruošos darbus bei reikalus ir mažiausia atidėti savaitgaliui. Savaitgalis turėtų būti paliktas poilsiui kartu su visais šeimos nariais ir dirbančiai šeiminkėi.

Mokytojos turėtų mokiniams aiškinti apie šių laikų naujoviškas šeimas ir vaikų pareigas abiejų — tėvo ir motinos, ar vienos motinos ir vieno tėvo dirbančių šeimose. Nors šie gyvenimo faktai jau nuoliams žinomi, nuolat matomi ir išgyvenami, tačiau dažnai gali būti nesvarbūs, nedalykiški. Todėl aiškinimas vaikams apie šeimose pasitaikančius nesklandumus, išsiskyrimus manoma yra būtinas, kad tėvai vaikams ir vaikai tėvams nebūtų našta, bet paguoda, atrama jų bendrame gyvenimo kelyje.

MOTINOS DAINOS APIE

IŠGĖRIMĄ

GAŽINA KRIVICKIENĖ

Mano motina Gustaitienė-Kubliūtė, savoje apylinkėje buvusi dainininkė, turėjo gražų balsą ir mokėjo daugybę dainų, kurias dainuodavo darbą dirbdama, liūdesyje ir kitokias linksmomis progomis. Tos dainos giliai įaugo jos vaikų sielon ir atmintin. Iš jų štai galiu patiekti keletą išgėrimą liečiančių dainų ištraukų.

Mūsų šeima ilgesnį laiką gyveno Vilkaviškio apskrityje, bet jos dainuojamos dainos būdavo daugiausia atsineštinės iš tėviškės — Armoniškių kaimo, Liudvinavo parapijos, Marijampolės aps.

Štai šelmio bernelio šokio daina:

Išgėriau septynis, dar gersiu devynis,
Čiūčia, liūlia, dar gersiu devynis.
Išgėręs devynis, jieškosiu nakvynės,
Čiūčia, liūlia, jieškosiu nakvynės.

Kur aukštos klėtelės, ten margos lovelės,
Čiūčia, liūlia, ten margos lovelės.
Kur margos lovelės, ten jaunos mergelės,
Čiūčia, liūlia, ten jaunos mergelės.

Ūkininkų vaišėse, kaip motina pasakodavo, būdavo geriama daugiausia degtinė — trejos devyne-rios, šermukšninė, krupnikas ir gira dažnai iš vieno stiklelio, kuris eidavo iš eilės aplinkui stalą, vis daina užgeriant kaimyną. Pavyzdžiui, kai stiklėlį gauna Mariutė, susirinkusieji dainuoja:

Mūs Mariutė bėdoje,
Tur' stiklėlį rankoje,
Neišmano kur padėt,
Reiks J... (vardas) pažadėt

V. JURKŪNAS

ILIUSTRACIJA

Gersime visą, gersime pilną,
Drum visą, drum pilną,
Drum visą, drum pilną,
Drum, drum, drum!

Tuomet ji turi gerti ir stiklėlį perduoti sekančiam, ir vėl ta pati daina su Drum, drum, drum. Tačiau, kaip paprastai Lietuvos kaimuose, svečius vis reikia prašyti, kad valgytų ir gertų, o prašomasis vis dar lyg nedrįsta, tai tokiam ar tokiai, kurie laiko stiklėlį ir negeria, yra daina su "pagrasinimais":

O kas šito, o kas šito
Stiklelio neišgers,
Tos mergelės bernelį
(ar to bernelio mergelę)
Vilkelis tur' papiaut.

Taip kartoja, kol prašomasis pradeda gerti, tada dainuoja:

Bevelyčiau, bevelyčiau
Penkis, šešis išsigert,
Negi mano mergelę (ar bernelį)
Vilkelis tur' papiaut.

Kaip tradicija, pasivaišinę svečiai prieš važiuodami dainuoja gražią humoristinę dainą save ir šeiminius apdainuodami:

Jau stiklinės skamba,
Gaspadinė bumba,
Dar sveteliai nesupranta,
Namo nevažiuoja.

Turi jie pyrago,
Nenor' svečiam duoti,
O sveteliai nemylėti,
Nenor' išvažiuoti.

Turi ir alučio,
Nenor' svečiam duoti,
O sveteliai trypu, trypu,
Nenor' išvažiuoti.

Važiuokit sveteliai,
Pakol nesutemo,
Užpuls jumi tamsi naktis,
Nerasite kelio.

Nemaža yra dainų, kuriose minima karčiama (smuklė, užėigos namai, kur gaunami svaiginamieji gėrimai). Čia ūkininkas gali visą savo turtą prageriti, čia ir mergelė su berneliu pasikalba, čia ir baudžiauninkai ateina gerti:

Susisėdę baudžiauninkai,
Karčiamėlėj geria.
— Gergit, gerkit baudžiauninkai,
Kuo jūs užmokėsit?

Jūrės, marios nežvejota,
Pelnai nepelnyta.
— Oi mergele, lelilėje,
Ko taip mandravoji?

Jeigu savo razumėliu,
Taip Dievulis davė,
Jei tėvelio didžiais turtais,
Lik sveika mergele.

Sekančioje dainoje atsispindi mergystės dorovingumo, žalių rūtų vainikėlio simbolika, taip ryškiai lietuvių liaudies dainų ir žmonių paisoma:

Sėdi mano bernelis,
Karčiamoj už stalo,
Pasipylęs raudonųjų
Į porą šimtelių.

— Aik šen mano mergele,
Balta lelijėle,
Tai aš tau užmokėsiu,
Nors už vainikėlį.

— Ima tave galas,
Su tavo šimteliais,
Neuždėsi vainikėlio
Ant gluodnos galvelės.

— Užsirišk, mergele,
Balta skepetėle,
Niekas tavęs nepažins,
Kad be vainikėlio.

— Kad tu nepažintum
Nei šio margo svieto,
Kaip manęs nepažins,
Kad aš ne mergelė.

Nors gaspadorius turi stonioje (arklidėje) žvengiančių žirgų, o kišeniuje skambančių pinigų, bet karčiameje prageria net savo sermėgą:

Turiu stonioj žvengiančių,
O kišeniuj skambančių,
Dar galiu gerti,
Dar galiu pakelti.

Sermėgėlė milo pilko,
Žyd's už arielką nuvilko,
Pačiutę parduosiu,
Sermėgą varduosiu.

Tačiau smarki jo žmona reikalus kitaip patvar-
ko virvę nusivijusi:

Nusivysiu linų lyną (sipri virvė)
Prisirišiu kampe vyrą,
Tai duosiu, duosiu,
Vyro neatbosiu (nepaisysiu) ar nebijosiu.

Linų lynas išplūšojo,
Manęs vyras pabijojo,
Šok pačiute mano,
Visa valia tavo.

V. JURKŪNAS

ILIUSTRACIJA

V. JURKŪNAS

ILIUSTRACIJA

Tai aš šokau ir uliojau,
Šokdama kojas kilnojau,
Tai turiu vyrą,
Aš dėl savęs ščyrą (padorų).

Kartais ir moterys į karčiamą užsuka:

Išėj, boba į karčiamą,
Liepė diedui likt namie,
Liepė ganyt višteles
Ir mažiukus viščiukus.

O tas vanagėlis,
Aukštai lekiodamas
Jis išgaudė višteles
Ir mažiukus viščiukus.

Parėj' boba iš karčiamos,
Stvėrė diedą už barzdos,
— O tu diede, tu laidoke,
Kam praganei višteles.

Arba linksma moterų — kūmučių daina:

— Bepigu tau gertie, kad vyras geras,
Kūmute, širdele, mano negeras,
Kaip vilkas išsišiepęs,
Kaip ožys pasistiepęs.

— Kūmute, širdele, tau duosiu rodą:
Kai aisi gult į lovą,
Pasiimk maišą storą.
Kūmute, širdele, įlisk į maišą,

Įlindus užsiriškė,
Nė kojų neiškiškė.
Da raibi gaideliai nė negiedojo,
Gaideliai negiedojo,
Šlekt's vyras geru stojo (šlektas — blogas).

Išgėrimas, girtuokliavimas atneša daug nelaimių medžiaginių ir daugiausia dvasinių. Už girtuoklio ištekęsiai dukrelei negali nei motina padėti, nes taip jau ji turės kentėti.

Per vasarą rėdė sodus baltieji žiedeliai,
O rudenį šermukšnėliai sode raudonavo, 2 k.
Už pijoko bernuželio širdelė dejavo.

Aina duktė per dvarelį
Taip graudžiai verkdamą,
O močiutė paskui ją
Aina ramindamą.

— Vai močiute, motonėle,
Užtark nor' žodelį,
Tu pabark, pamokyk
Tą šelmį bernelį.

— Jam nemačys nei barimas,
Anei mokinimas,
Tik dukrele, bus sunkesnis
Tavo gyvenimas.

Be visų kitų vargų ištekęsiai už girtuoklio, dainos mini ir žmonių mušimą:

Išleido močiutė,
Išleido dukrelę,
Už to šelmio bernelio,
Kaip už šiaudų kūlelio.

Jisai šelmis geria,
Mane muša, bara.
Siuntė mane bernelis,
Pasogėlės parneštie.

— Kad aš ir nuaisiu,
Bet aš neparnešiu,
Ką galėjo tai davė
Mano seni tėveliai

Jisai šelmis geria,
Mane muša bara.
Siuntė mane bernelis
Palšų jaučių ganytie.

— Kad aš ir išginsiu,
Bet aš neganysiu,
Tegu gano jautelius
Tavo mieli tarneliai.

Pareina jauteliai
Keliu būbaudami,
Mane mušė ir barė
Ir iš namų išvarė.

Girtuoklio vyro skriaudžiama žmona jau net prašo Dievulio, kad užmuštų jos vyrą — pijokėlį bernelį:

Vai teka, teka šviesus mėnulis,
Kaip melnyčios ratelis. 2 k.

Vai užmušk, užmušk, mielas Dievuli,
Pijokėlį bernelį. 2 k.

Nuo pazarėlio, nuo vėjuželio —
Debesėliai raudoni. 2 k.

Nuo šlekto vyro, nuo pijokėlio —
Paakėliai mėlyni. 2 k.

Dažnokai, kaip ir dainos mini, išleidžia tėvai dukrelę už jų parinkto vyro. Štai šios dainos ištraukoje dukrelė jaučiasi nusidėjusi tėvams, kad jų neklausė.

— Oi mergele, mylimoji,
Ko nuliūdus, ką dūmoji,
Ar darbeliai perein vieką
Ir nedirbti atsilieka?

— Aš tėveliam nusidėjau,
Jų klausyti nenorėjau,
Mane šelmiui pažadėjo
Ir dalelę suderėjo.

Dauguma motinos dainų, čia pacituotų, yra paimtų iš Vokietijoje išleistos knygos "Dainos" 1949 m. Ją iliustravo V. Petravičius, o melodijas užrašė A. Germanavičius, tačiau kelios iš jų dar niekur nebuvo paskelbtos.

Kambary greta to, kuriame mes, berniukai, miegojome, kabėjo žmogiškas skeletas. Naktį jis barškėdavo, nes vėjas žaisdavo su kaulais. Dieną mes patys barškindavome. Mus mokė anatomijos Campbell Medicinos mokyklos studentas, nes mūsų globėjai norėjo mus supažindinti su visais mokslais. Kiek toli jie pasiekė savo tikslą, nereikia pasakoti tiems, kurie mus pažįsta, o tie, kurie mūsų nepažįsta, tegu lieka nesužinoję.

Jau daug metų yra praėję. Per tą laiką skeletas iš ano kambario dingo, kaip ir mūsų anatomijos žinios išnyko iš smegenų, nepalikdamos pėdsakų.

Neseniai mūsų namuose buvo svečių, ir man teko nakvoti tame pačiame sename kambary. Šioje man dabar nepažįstamoje aplinkumoje negalėjau užmigti ir, besivartydamas lovoje, girdėjau netoliese bažnyčios bokšto laikrodį mušant kas valandą. Pagaliau kambario kampe, kelis kartus bevilčiai blykstelėjus, užgėso lempa galutinai. Pastaruoju laiku mūsų šeimoje buvo pora mirčių, ir lempos užgesimas pažadino many naujas mintis apie mirtį. Gamtos didžioje arenoje mūsų silpnų žmonių gyvybės, kurioms ar dieną, ar naktį atsitinka panašiai.

Mano minčių vingiai grąžino mano dvasiai aną skeletą. Kada aš bandžiau įsivaizduoti, kaip atrodė kūnas, kuris dengė kaulus, pasirodė man staiga, kad kažkas vaikščiojo aplink mano lovą, liesdamas kambario sienas. Girdėjau jo greitą alsavimą. Atrodė, kad kažko ieškojo, vis greitesniais žingsniais eidamas kambary. Aš galvojau, kad nemigos pažadintuose smegenyse plakė mano smilkinių pulsas, kuris kėlė skubių žingsnių iliuziją. Bet, nežiūrint į tai, per mane perbėgo šaltas drebulys. Kad atsiakratyčiau slogučio, garsiai sušukau: „Kas ten yra?“ Žingsniai sustojo prie lovos krašto ir atsiliepė: „Aš. Atėjau savo skeleto pažiūrėti.“ Absurdas rodėsi baimė mano paties vaizduotės produktui ir, pagalpę stipriau apglėbęs, atsakiau kaip galima ramiau: „Geras užsiėmimas nakčiai. Kokią dar naudą gali turėti skeletas jums?“ Atsakymas, rodos, suskambo man iš paties tinklo nuo uodų: „Kas per klausimas! Tame skelete buvo kaulai, kurie glaudė mano širdį, mano dvidešimts šešerių metų jaunystės grožis žydėjo aplink. Kaip nenorėti tai dar kartą pamatyti?“ — „Aišku,“ atsakiau, „visai suprantamas noras. Na, tai ieškok toliau, kai aš dar bandysiu numigti.“ Balsas atsiliepė: „Bet man atrodo, kad tamsta vienišas. Taigi aš akimirksnį atsisėsiu, ga-

lėsime pasikalbėti. Prieš daugelį metų aš visada kalbėdavau su žmonėmis. Bet per pastaruosius trisdešimts penkerius metus tik dejuodavau tose vietose, kur buvo sudeginami mirusieji. Aš dar norėčiau pasikalbėti su vyru kaip anksčiau.“

Pajutau, kaip kažkas atsisėdo visai arti uodų tinklo. Su ta padėtim sutikdamas, atsakiau, bandydamas būti nuoširdus: „Tikrai būtų malonu. Kalbėkime apie ką nors linksmo.“ — „Pats juokingiausias, ką aš galiu išgalvoti, yra mano gyvenimo istorija. Leisk man papasakoti.“

Bažnyčios laikrodinis išmušė antrą.

„Kada aš dar buvau tarp gyvųjų ir jauna, bijojau tik vieno dalyko — tai mano vyro mirties. Mano jausmus buvo galima palyginti tik su žuvies, kuri kabo ant kabliuko. Nes man atrodė, kad svetimas su aštriausiu kabliu išplėšė mane iš mano vaikystės taikingos ramybės namų, ir aš neturėjau būdo pabėgti. Mano vyras mirė už dviejų mėnesių po mūsų vestuvių, ir mano draugai ir giminės aimanavo patetiškai mano vardu. Mano uošvis, kritiškai apžiūrėjęs mano veidą, pasakė uošvei: „Ar nematai kad ji turi pikta akį?“ Na, ar dar klausai? Tikiuos, kad pasakojimas tamstai patinka?“ — „Tikrai labai,“ atsakiau, „pradžią yra labai humoristiška.“

„Leisk man toliau pasakoti. Grįžau į tėvo namus ir labai džiaugiuos. Žmonės bandė tai paslėpti man, bet aš žinojau, kad buvau apdovanota nuostabių grožių. Kokia tamstos nuomonė?“ — „Turbūt tiesa,“ sušnibždėjau, „bet jūs pagalvokit, kad aš jūsų niekada nemačiau.“ — „Ką! Manęs niekada nematei? O mano skeletas! Cha-cha-cha! Na, tai tik juokas. Kaip aš tamstą įtikinsiu, kad tos dvi vaiduokliškos skylės buvo pačios gražiausios, tamsios, svajingos akys? O šypsnyš, kuris atsirasdavo rubininėse lūpose, nerodė panašumo su tais pilkėjančiais dantimis, kuriuos tamsta matei? Vien tik galvojant, kaip tamstai atvaizduoti tą grakštumą, tą patrauklumą, švelnumą, apskritumą ir duobutes, kurios pilnos jaunystės augo ir ir žydėjo virš vėsių ir sausų kaulų, turi šypsotis. Ir tai mane tiesiog įsiutina. Žymiausieji to laiko daktarai negalėjo net sapnuoti, kad mano kūno kaulai tarnautų mokslui. Ar žinai, kad vienas jaunas gydytojas, kurį pažinau, palygino mane net su auksine šampano gėle? Tai reiškia, kad jam visa žmonija tiko tik iliustruoti fiziologijos mokslą ir kad aš buvau grožio gėlė.“

MAGDALENA B. STANKŪNIENĖ

GĖLĖS

Ar kada koks žmogus yra pagalvojęs, žiūrėdamas į skeletą, apie šampano gėlę?

Kai aš ėjau, jčiau, kad kiekvienas mano judesys, tarytum deimantas skleidė puošnumą, spinduliavo grožio bangas. Valandomis stebėjau savo rankas, rankas, kurios galėtų grakščiai pažaboti pačią gyviausią vyrišką būtybę. Bet tas mano sustingęs nejaukus skeletas tamstai klaidingai liudijo, kada aš neturėjau jėgos tam begėdiškumui pasipriešinti. Todėl aš tamstos iš visų žmonių labiausiai neapkenčiu! Norėčiau amžinai išvartyti miegą iš tamstos akių su mano raustančio meilumo vizija ir tuo būdu pašalinti tas nelemtas žinias apie mano skeletą tamstos smegenyse."

— "Aš galiu prisiekti jūsų kūnu", surikau, "jeigu jūs jį dar turėtumėt, kad nėra likę nei ženklo mokslo mano galvoje, kad vienintelis, kas dar yra, tai jūsų tobulo meilumo šviečianti vizija, liepsnojanti juodame nakties fone. Tai viskas ką galiu sakyti."

— "Aš neturėjau draugų," tęsė balsas toliau, "mano vienintelis brolis nusprendė likti nevedęs. Moterų buveinėje buvau viena. Viena sėdėdavau sode medžių paūksmėje ir svajojau, kad visas pasaulis buvo mane pamilęs, kad žvaigždės savo bemiegiais žvilgsniais gėrė mano grožį, kad vėjas, dūšaudamas troško praslinkti greta manęs, kad žolė po mano padais, jeigu turėtų sąmonę, būtų jos nustojus mane palietus. Man rodėsi, kad visi pasaulio jauni vyrai buvo kaip žolės stiebai prie mano kojų, ir mano širdis, nežinau kodėl, visada nuiliūdavo. Kada Shekhar, mano brolio draugas, baigė studijuoti mediciną, jis tapo mūsų namų gydytoju. Aš jį dažnai matydavau pasislėpusi už užuolaidos. Mano brolis buvo keistas žmogus ir nenorėjo žiūrėti į pasaulį atvirom akim. Pagal jo skonį pasaulis nebuvo pakankamai tuščias, todėl palengva jis nuo jo nusigrėžė, kol visai dingo tamsiame kampe. Shekhar buvo jo vienintelis draugas ir tuo būdu vienintelis jaunuolis, kurį aš galėjau matyti. Ir kada vakarais sode išivaizdavau svečius, kiekvienas, kuris buvo prie mano kojų, buvo Shekhar. Ar tamsta klausai? Ką tamsta galvoji?"

Aš atsidūsėjau ir tariau: "Aš būčiau norėjęs būti Shekhar!"

— "Palauk, kol dar išgirsi visą istoriją. Vieną dieną, kai prasidėjo lietaus sezonas, gavau temperatūros. Gydytojas atėjo manęs aplankyti. Tai buvo mūsų pirmas susitikimas. Aš gulėjau prieš langą taip, kad vakaro dangaus rausvumas mažino mano veido blyškumą. Kada daktaras įėjo ir pažvelgė man į veidą, išivaizdavau, kad aš pati žiūriu į save. Šventiškoje vakaro šviesoje mačiau smulkų, išvargusį, kaip vystančios gėlės veidą ant baltos pagalvės su krintančiomis, tamsiomis garbanomis ant kaktos ir kukliai nuleistas akis, kurios davė

visam veidui matomą šešėlį. Doktoras paklausė švelniau, kiek nedrąsiau tonu mano brolio: 'Ar galima patikrinti jos pulsą?' Aš ištiesiau pavargusi grakščiai išlenktą riešą iš po antklodės. Ak, galvojau, kad nors viena safyro apyrankė būtų.¹ Aš dar niekad nebuvau mačiusi gydytoją, kuris taip nevikariai tikrino pulsą ligoniui. Jis tikrino temperatūrą, o aš jo plakančios širdies ritmą. Ar tamsta netiki?"

— "Neturiu jokio vargo tikėti," atsakiau, "žmogiška širdis pasakoja savo istoriją."

— "Kada aš keletą kartų susirgau ir pasveikau, pastebėjau, kad dvirikių skaičius, kuris lankydavo mano fantazijos priėmimus, ėmė mažėti, kol liko tik vienui vienas. Ir pagaliau mano mažame pasaulyje liko tik gydytojas ir ligonė. Tais vakarais aš slaptai apsilvildavau kanariuko geltonumo sari² ir baltų jazminų žiedų vainiku apvyniodavau savo kasas. Su mažu veidrodžiu rankose eidavau į mano pamėgtą paūksmę po medžiais. Gal tamsta manai, kad nuosavo grožio veidas pačiai gali greit įkryrėti? O, ne! Nes aš žvelgiau į save ne savo akimis. Aš buvau kartu viena ir dvi. Mačiau save, tarytum būčiau gydytojas, žvelgiau, susižavėjau ir beprotiškai pamilau. Bet nežiūrint visų mano pačios glamonėjimų, mano širdis gailiai dūšaudavo tarytum vakarinis vėjas. Kaip jau bebūtų, bet nuo to laiko aš nebebuvo vieniša. Eidama vis žvelgdavau, nuleidusi akis, į mano kojų pirštų žaidimą ant žemės ir klausdavau savęs, ką būtų pajutęs gydytojas, jei būtų kartu galėjęs tai matyti. Vidurdienį dangus visada būdavo įkaitęs nuo saulės, be garso, išskyrus kartais tolimą praskrendančio paukščio šauksmą. Už mūsų sodo mūro eidavo gatvės prekiautojas, šaukdamas muzikaliu balsu: "Apyrankės, kristalinės apyrankės!" Tuomet aš išskėsdavau ant žolės baltą paklodę ir išsitiesdavau padėdama galvą ant rankos. Su nuduotu abejingumu žiūrėdavau į mano antrą ranką ant paklodės ir įsivaizduodavau, kad kas nors paims tą ranką į savo abi plaštakas, pabučiuos rožinį delną ir palengva atsitolins. O jei tai būtų pasakojimo pabaiga? Koks jo išpūdis tamstai?"

— "Nebloga pabaiga", atsakiau mąstydamas. "Pabaiga būtų lyg neužbaigta, bet aš panaudočiau likusią nakties dalį pasakojimui papildyti." — "Bet tai pasakojimą padarytų rimtu. Kame tada liktų juokas? Kur būtų skeletas su išsišiepusiais dantimis? Leisk man toliau sekti. Kada gydytojas gavo teisę praktikuoti, jis įrengė daktaro kabinetą apatiniame mūsų namo aukšte. Aš jo paklausdavau apie vaistus ir nuodus, ir kokia dozė yra mirtinga žmogui. Toji tema tikdavo ir jis tapdavo kalbus. Šitie pasikalbėjimai pripratino mane prie minties apie mirtį. Ir taip tapo meilė ir mirtis vienintelis dalykas, kuris užpildė mano mažą pasaulį. Mano apsakymas beveik baigtas, nedaug belieka pridėti."

— "Ir naktis beveik praėjus", atsakiau.

— "Po kiek laiko pastebėjau, kad gydytojas tapo savotiškai išsiblaškęs, ir man rodėsi, kad jam buvo kažko gėda, kažką jis bandė nuo manęs paslėpti. Vieną dieną jis atėjo elegantiškai apsirengęs ir pasiskolino vakarui mano brolio vežimą. Mano smalsumas buvo toks stiprus, kad nuėjau pas brolių paklausti. Iš pradžių šnekėjau apie smulkmenas, pagaliau, "ką aš dar norėjau paklausti, Dada,³ kur važiuoja daktaras su tavo vežimu?" Mano brolis trumpai atsakė: "Į savo mirtį." — "Pasakyk man," nenusileidau, "kur jis tikrai įvyksta?" — "Jis rengiasi tuoktis", atsiliepė brolis atviriau. "O, gerai," tariu ir garsiai nusikvatojau. Palengva sužinojau, kad sužadėtinė yra vienturtė ir kraičiui gauna didelę sumą pinigų. Bet kodėl jis mane įžeidė, tai nuo manęs paslėpdamas? Ar aš jo kada prašiau nesituokti, nes tai man sužeistų širdį? Vyrais negalima pasitikėti. Visame gyvenime pažinau tik vieną vyrą ir dabar turiu tai atidengti. Kada gydytojas pasirodė po darbo ir rengėsi vykti, juokais paklausiau: "Tai ši vakarą jūsų vestuvės?" Mano linksmumas ne tik gydytoją nuliūdino, bet jį net supykino. "Kodėl," tęsiau toliau, "nėra nei iluminacijos, nei muzikos?"

Atsidūsėdamas jis atsakė: "Argi vedybos toks linksmas įvykis?" Aš vėl nusikvatojau. "Ne, ne, taip negalima. Kas yra matęs vestuves be šviesų ir muzikos?" Ir aš taip ilgai prašiau brolio, kad jis pagaliau įsakė paruošti linksmybes vestuvėms. Visą laiką linksmiai kalbėjau apie sužadėtinę ir ką aš darysiu, kai ji ši vakarą atvyks čia. "Daktare," paklausiau, "ar jūs ir toliau klausysite pulso plaki-mo?" Cha, cha, cha! Kas vyksta žmogaus dvasioje, o ypač vyrų, lieka nematoma, bet aš galėjau pri-siekti, kad mano žodžiai gydytojo krūtinę pervėrė kaip mirtingos strėlės. Vestuvės buvo švenčiamos vėlai. Prieš gydytojui išvykstant, jis išgėrė kartu su mano broliu ant terasos stiklą vyno, kaip jau buvo kasdien įprasta. Mėnulis patekėjo. Šypsodama prisiartinau prie gydytojo. "Ar jūs pamiršote savo vestuves, daktare? Jau laikas eiti." Dar turiu papasakoti vieną detalę. Tuo tarpu aš jau buvau nuėjusi į jo vaistinę ir atnešusi miltelių, kuriuos nematant buvau įpylusi į gydytojo stiklą. Doktoras, vienu gurkšniu išgėręs vyną, ištare jausmų prislopintu balsu ir su žvilgsniu, kuris man pervėrė krūtinę: "Aš turiu eiti".

Suskambėjo muzika. Nuėjusi į savo kambarį, apsilvilkau vestuviniiais drabužiais iš šilko ir aukso. Iš seifo išėmiau savo brangenybes ir pasipuošiau papuošalais, paskui nupaišiau ištekęjusios moters raudoną ženklą ant kaktos tuoj po plaukų sklasy-mo. Sode po medžiu parengiau sau lovą. Buvo nuostabus vakaras. Švelnus pietys bučiavo pasaulio nuovargį. Jazminų ir belos kvapas užpildė sodą

MAGDALENA B. STANKŪNIENĖ

GĖLĖS

kerais. Staiga muzikos garsai ėmė silpnėti, mėnuli šviesa temti, pasaulio gyvenimo raiščiai su namais ir giminėmis nyko iš mano sąmonės kaip iliuzija. Pagaliau aš, užmerkusi akis, nusišypsojau. Įsivaizdavau, kad žmonės, mane radę, matys mano šypseną kaip rožinio vyno pėdsaką, ir, kad aš, palengva įžengdama į mano amžiną vedybų miegamąjį, tą šypseną, kuri šviečia ant mano veido, nešiosiu su savim. Bet varge, vestuvių miegamajam! Varge, vestuviniams drabužiams iš šilko ir aukso! Kada pabudau nuo triukšmo mano viduje, pamaciau tris berniukus, kurie mokėsi anatomijos ant mano skeleto. Kur krūtinėje kadaise virpėjo džiaugsmas ir sielvartas, ir jaunystės lapukai skleidėsi vienas po kito, mokytojas rodė mano kaulus ir vadino vardais. O iš paskutinės šypsenos, kurią taip rūpestingai saugojau, ar tamsta galėjai betką atpažinti? Na, kaip patiko pasakojimas?"

— "Nuostabus," atsakiau.

Tuo pačiu laiku pragydo gaidys.

"Ar jūs dar čia?"

Niekas neatsiliepė. Ryto šviesa skverbėsi į kambarį.

Sulietuvino Zenta Tenisonaitė

* * *

1 2 Našlės rengiasi tik baltai ir nenešioja papuošalų.

3 Vyresnysis brolis

Rabindranath Tagorė gimė 1861. 5. 6. Kalkutoj ir mirė savo gimtame name 1941. 8. 1. Tagore yra poetas pilna to žodžio prasme. Jis rašė jau nuo šešiolikos metų amžiaus visą savo gyvenimą iki mirties. 1913-tais metais Tagore gauna Nobelio premiją už eilėraščių rinkinį "Gitanjali" (Giesmės). Tagore rašė eilėraščius, noveles, trumpus apsakymus, romanus, teatro veikalus, satyras ir filosofines knygas. Rašytojas pats labiausiai mėgo trumpus apsakymus, kurių parašė apie šimtą. Vienam draugui prieš mirtį Tagore pasakė: "Plačiuosius laukus, trobeles po palmėmis, dirbančius žmones prie upės, tautines šventes . . . tą viską aš atvaizdavau savo apsakymuose."

"Aš juntų būtinumą rašyti vieną pasakojimą po kito, mano paties savitu būdu, apie kuklių žmonių gyvenimą ir mažas menkybes, apie nesvarbius dalykus, visai paprastus ir kasdieniškus, apie nematomai liejamas ašaras ir apie tūkstantį atsiminimų, kurie lekia į užuomaršą". Tagore pats yra išvertęs daug savo kūrinių į anglų kalbą. Bet dar daug jo kūrybos nėra pasiekus Vakarų pasaulį, nors Tagore nesutiko su Rudyard Kipling pasakymu "East is East ant West is West".

Zenta Tenisonaitė

Kadangi šį žurnalą daugumoj skaitom vidurinio ir vyresnio amžiaus moterys, tad ir pakalbėsime apie besiarantiną senatvę.

Jei mes dar kosmetikos, geros mitybos ir gero gyvenimo dėka vis dar neatrodom senos ir nenorim būt senos, šiaip ar taip ta senatvė neišvengiamai artinasi. Anksčiau žmogus buvo senas 40-ties metų. Dabar, jei liga nepakerta, 50-60 metų skaitosi vidurinis amžius ir žmogus dažnai yra gyvas, judrus ir gerai atrodantis.

Nežiūrint to, dideli pasikeitimai įvyksta tame viduriniame žmogaus gyvenime: ištūstėja namai, baigiasi karjeros, anksčiau svarbūs dalykai atrodo nebe taip svarbūs ir žmogus pradeda galvoti ir svert kiekvieną planą, kiekvieną sumanymą laiko tekmėje. Ar man dar verta, ar man apsimoka eikvoti savo ne taip jau didelį likusių metų išteklių vienokiam ar kitokiam projektui, veiklai? Žodžiu, žmogus pradeda kiekvieną dieną, kiekvienus metus labiau vertinti ir nori juos kuo geriausiai sunaudoti.

Jaunuolis jaučiasi nesunaikinamas, mirtis yra kažkokia senų žmonių liga ir gyvenimas ilgas ir platus be galo. Taip jis ir turi jaustis, kitaip jis nieko nenuveiktų ir nieko nepasiektų, jei iš anksto galvotų, kad mirtis kada nors nutrauks jo visas pastangas.

Nuostabiai daug jėgų turėjom ir mes karo blaškomi pradėt gyvenimą svetimuos kontinentuos, užaugint vaikus, įsigyt daugiau ar mažiau turto. Bet dabar mums štai jau 50-60 metų ar daugiau. Liga ir mirtis nebėra jau kažkokia nereali tolma galimybė, bet pagal poetą sesuo, kurios mes ilgai nenorėjome pripažinti, bet kuri dabar vis artimesnė ir ne tokia baisi jau darosi.

Kažkur skaičiau, kad mirštančią vėžiu ir verkią moterį daktaras stengėsi suraminti, o ji jam tarė: „Aš verkiu ne todėl kad mirštu, bet todėl kad aš niekad negyvenau“.

Pats laikas dabar susimąstyt, ar prasmingai mes gyvenom? Ar galėsime prieš mirtį pasakyti, kad gyvenom pilną gyvenimą, kad atidavėm duoklę ne

E. POPLI

VAZA

tik savo vaikams, bet ir savo artimui, savo tautai. Ar palikom bent mažą pėdsaką ne tik golfo aikštėj, ne tik tolimuosiuose pasaulio kraštuose, bet čia pat artimųjų, bendruomenės tarpe? Mes daug daug jėgų ir pastangų sudėjom prasigyventi, įsigyti turta, patogumus, suteikti geresnį gyvenimą vaikams. Daugelis to pasiekėm ir vis dar tebesiekiam. Bet ar sustojam retkarčiais, ir pagalvojame gal jau gana? Gal jau laikas būtų man pasidairyti po gyvenimą ir paieškoti užsiėmimų, kurie praturtintų mane pačią, mano žinojimą, mano jausmus, mano pasaulėžiūrą? Ar aš vis iš to išibėgėjimo kraunu ir kraunu kaip voverė ir nieko daugiau nematau ir niekuo daugiau nesidomiu? Ir jei sakom, kad norim vaikams padėt, tai ar tikrai jiems padedam viską gatavai paklo-damos jiems po kojų ir atimdamos iš jų iniciatyvą kovai su gyvenimu?

O gal mes ir mūsų vaikai jau viskuo aprūpinti ir mus užpuolė nuobodulys ir gyvenimas neturi jokios prasmės? Gal kankina neviltis? Tiek vargom,

tiek stengėmės ir rezultatai toli gražu ne tokie, kaip mes tikėjomės.

Atrodo, kad nežiūrint neblogų materialinių sąlygų daugumą mūsų kankina kažkoks nerimas, nepasitenkinimas. Tai neturim tiek turto kiek kiti, tai vaikai ne taip gyvena kaip norėtumėm, tai svorio perdaug, tai vyras įgrįso ir taip toliau. Todėl pilni visokių žmogaus dvasios analistų kabinetų, todėl klesti visokie kultizmai, nes žmogus nemoka susitaikyti su savimi, surast tos dvasinės pusiausvyros ir ieško atramos taško kitur. Vieni skiriasi, kiti meldžiasi. Ne ramiai ir intymiai su Dievu savo mintimis dalinasi ar bažnyčioj ar geroj religinėj literatūroj ieško atsakymo, bet grupuojasi, kartu šaukia, rankom skercioja. Vienu žodžiu mėtos į visokius kraštutinumus. Gal kurį laiką arba labai paviršutiniškai tokia masinė hipnozė ir padeda. Bet tai apsiraminimas panašus narkotikų, alkoholio apsiraminimui: nieko neišsprendžia ir nieko neišgydo. Tik laikinai užtušuoja.

Tik visapusiškai subrendęs žmogus sugeba susitaikyti su savimi, save pažinti, suprasti, nepervertinti savo jėgų ir gabumų ir rasti dvasinę pusiausvyrą ir ramybę. Bet tas subrendimas įmanomas tik plečiant savo akiratį, skaitant, sekant gyvenimą ir jame aktyviai dalyvaujant. Gal jau dešimt ar daugiau metų kaip daugelis šiaip jau labai gražios ir elegantiškos moterys nėra perskaičiusios knygos, o kai kurios net ir laikraščio . . .

Kai vaikai pradėjo savistovų gyvenimą, karjeros nebevilioja yra pats laikas sustoti ir pagalvoti, kaip aš noriu praleisti tuos kelis ar keliolika metų, kurie man liko pajėgaus gyvenimo. Pats laikas pagalvoti, ar man tikrai dar reikia dirbti? Ar nebūčiau aš ir šeima laimingesnė, jei aš būčiau pailsėjęs, geros nuotaikos? Jau nereikia didelio namo, nei naujų baldų. Laikas atsikvėpt. Daugelis tai ir daro. Bet tą atsikvėpimą, poilsį naudoja tik kūno lepinimui. Vazinėja iš vieno kurorto į kitą, iš vienos pramogos į kitą. Tai labai smagu ir reikalinga. Mūsų kūnas irgi užsitarnavo poilsio. Bet jei visai užmirši savo protines pajėgas dabar panaudoti, kai turi daugiau laiko ir galimybių, tai vistiek negalėsi pasakyti, kad gyvenau pilną gyvenimą, stengiausi kuo daugiau sužinoti, stengiausi padėti artimui, kovojau su socialinėm blogybėm, atidaviau duoklę savo tautai ir tautiečiams. Nesvarbu ar daug ar mažai padariau. Bet stengiausi.

Ir tai yra svarbiausia.

B. M.

Domėdamasis nūdienio jaunimo problemomis Š. Amerikos kontinente (JAV, Kanadoje), ką tik buvau perskaitęs Toronto dienraštyje "Star" (1979 m. vasario 3 d. laidoj) viso puslapio tekstą, užvardintą: "Single, pregnant: 3 women's stories", radau šurpulingus statistinius duomenis apie šiuometinio jaunimo — mergaičių nėštumą tik paauglystės metais. Esą, vien tik Ontario provincijoje penkiolikmečių mergaičių gimdymai padidėjo net 76% tik dviejų metų laikotarpyje — nuo 440 (1974 m.) iki 776 (1976 m.).

Visoj Kanadoj paauglių mergaičių (teens) nuo 15 iki 19 m. amžiaus gimdymai pakilę 30% tik per vienerius metus — nuo 1974 iki 1975 m.

Tarp 20 ir 24 m. netekėjusių moterų 1976 m. buvę 7.300 gimdymų.

Gana didelis skaičius kitų moterų, kurios paėmusios kitoki kelią — abortus. 1976 m. 58% visų nėščių moterų, padariusios abortus, buvusios netekėjusios.

O čia iš trijų intervienuotų mergaičių paimsiu tik vieną iš jų ir atpasakojamoj formoj užrašysiu, ką ji pasisakė. Pasikalbėjimas su ja — užvardintas "Abortion ends innocence" (atseit, abortas — užbaigia nekaltumo jausmą). Kalba Joan (netikras vardas).

Esą, tai buvęs laimingiausias laikas jos gyvenime. Ji buvusi 21 m. amžiaus, studijavusi universitete ir gyvenusi gerokai toliau nuo savo namų. Jos dabartinė gyvenvietė — buvęs mažytis apartamentas Toronto priemiestyje. Tai buvę paskutiniai studijų metai, siekiant laipsnio iš psichologijos. Ir, girdi, tos laimės dienu viršūnė buvusi — jos išimylėjimas.

Joan, kuriai dabar esą 25 metai amžiaus, metai ir dienos buvusios pilnos gražių vilčių ir ambicijų ligi tol, pakol sužinojo, jog beesanti nėščia.

Keletą savačių vėliau ji atsiradusi ligoninėj ir laukianti aborto operacijos, kurios ji labai bijojusi, nes galvojusi, jog toji operacija atimsianti jai pačiai gyvybę.

Joan buvusi auka vienos mažos klaidelės gimdymų kontrolės srityje.

Dar būdama devyniolikmetė, savo gimtajam mieste, Hamiltone, ji aplankiusi jai patikimą ginekologą, kurio nurodymais ir pradėjusi naudoti "the Pill". Nuo tada ji pradėjusi seksualinius santykius, bet vėliau jai tekę lankytis įvairiose ligoninėse ir gimimų kontrolės klinikose dėl atnaujinimo patarimų ir nurodymų.

Tie klinikiniai vizitai ir nūdienė jaunimo seksualinė revoliucija, esą, nusiaubė šiandieninį jaunimą ir apstulbino jų tėvus ir senesnius asmenis . . .

Nors tose klinikose, ypač vyresnio amžiaus daktarai, labai rimtai išpėdavę, jog pats patikimiausias metodas gimimų kontrolei — esąs susilaikymas (abstinence).

Kada ji susitikusi Bob (netikras vardas), to paties universiteto studentą, jie tuojau išimylėje (fell in love).

Besinaudojant "Pill", po įvairių komplikacijų, Bob patarimu, jie abu nuėjo į universiteto kliniką ir, girdi, koks buvęs jų nustebimas ir smūgis, kada ji sužinojusi, jog esanti nėščia . . .

Ji nustebusi ir išsigandusi, nes galvojusi: ką pasakys mano tėvai? Tokia žinia, esą, tiesiog užmušianti jos tėvus . . .

Esą ir gėda, ir galas ateities svajonėms. Kreiptasi dėl aborto, nes ji aborto nebuvus linkusi laikyti žmogžudyste, nes nemaniusi, jog "fetus" — jau esanti kūdikis. Sugrįžusi iš daktaro, jos mylimo Bob akivaizdoje ji daugiau valandos verkusi. Jam išėjus, Joan pasijutusi vienai viena, nes jam — Bob, kas jam? Jis vyras: juk tik ji esanti nėščia, ne jis . . .

Grįžęs Bob, iš pradžių, tarytum juoko dėlei, ją erzinęs, vadindamas "Mom", bet su ja sutikęs, jog reikia daryti abortą. Už savaitės jie buvę ligoninėj. Viena tenai buvusi abejonė iš vyriško daktaro pusės, ar galima jai daryti operaciją pagal tos ligoninės politikos praktiką? . . .

Tačiau dvi moterys daktarės pasirašiusios raštą, duodamos savo sutikimą. Atsiradęs ir trečiasis daktaras vyriškis ir parašai, reikalingi pagal ligoninės terapinių abortų k-tą (thera-

peutic abortions committee) buvę sutvarkyti . . .

Į savo apartamentą ji buvusi grąžinta dar vėlyvą tą pačią dieną, nežiūrind, kad dar buvusi smarkiai kraujuoanti prislėgtos nuotaikos ir jaučius skausmus juosmens srityje . . .

Susitikusi vėl su Bob, būdama pilna liūdnu minčių, ryžosi jį paklausti:

"Aš stebiuosi, kas tai buvo — berniukas ar mergaitė?" Bob tik pečiais patraukęs ir nieko neatsakęs . . .

Daugiau nieko nei ji, nei Bob apie tai neužsimindavę. Tik vieną teisybę Joan gerai žinanti, jog turėjęs abortą — pasibaigęs žmogaus ir nekaltumas . . .

Šis aprašymas — —tai apie kanadietę mergaitę, bet, ar nesama tokių ir lietuvių? Kaip jau minėjau, perskaitęs šį rašinį, gavau naujausią (1979 — vasario) numerį žurnalo "Laiškai Lietuviams". Jame perskaičiau D. Bindokienės rašinio tęsinį: "Kodėl vaikai pabėga iš namų". Štai lietuaitė Angelė pasakojasi:

"Nesuprantu, kokia čia problema. Man atrodo visai tinkama ir natūralu, kad užaugę vaikai iš namų išeitų ir savarankiškai gyventų. Problema daro tėvai, negalėdami ar nenorėdami vaikų paleisti . . ."

". . . Būtų daug smagiau ir normaliau, jei būčiau galėjusi iš namų išeiti be konfliktų, be motinos ašarų ir tėvo priekaištų. Kažkaip nesmagu ir gana, visgi tėvai, su kuriais teko bent 20 metų kartu išgyventi. Kodėl jie negali suprasti, kad man laikas savo spartus išbandyti, atrasti savarankišką gyvenimą? . . ."

". . . Po pirmo pusmečio viena buto draugė metė universitetą ir išsikraustė, o antroji netrukus tapo nėščia. Josios berniukas buvo garbingas, paskubomis ją vedė. Likau bute viena. Buvo daug išlaidų, o mano finansai — gana kuklūs. Prisiekiusi savarankiškumą, negalėjau juk prašyti tėvų pinigų. Jis būtų pasiūlęs gyventi namie, ir baigta. Gerų buto draugių ne taip lengva rasti, tai pradėjau rimtai susirūpinti. Mano draugas pasiūlė gerą išeitį, kuri abiem atrodė logiška ir naudinga. Jis išikraustė pas mane į butą. Dabar tokia mada ir daug kas taip gyvena. Galbūt, vieną dieną mudu sukursime šeimą (draugas yra lietuvis, tai tėvai turėtų tik džiaugtis), o gal išsiskirsime ir nueisime savo keliais. Tuo tarpu taip gyventi abiem patogiu ir įdomu."

"Žinoma, mano tėvai pakėlė baisiausią vėją. Turbūt, mama svajojo apie savo dukrelę — mane — prie altoriaus su balta suknele ir rūtų vainikiu. Dabar jos svajonės visai subiro.

• MOTERYS PASAULYJE •

LAUMĖS VASAROS NAKTĮ

(Muzikinės legendos **Gilanda** proga)

Kompozitorės Onutės Metrikienės žvaigždė pradėjo kilti gana neseniai. Ilgą laiką vargoninkavusi ir akomponavusi kitiems, ji pradėjo savo muzikinę kūrybą bažnytinės muzikos ribose. Taip atsirado giesmės Ave Maria, Salve Regina ir Septyniolikta Psalmė. Vėliau jos jautri lietuviška širdis pamilo savo tautos liaudies dainą ir taip susilaukėme tokių nuostabių gražių dainų, kaip Gegutė, Tautiniai drabužiai, montažas Gintaro Pakrantė ir virš 30 dainų solo balsui, duetams ir chorams. panaudojant savo melodizingiems kūriniams mūsų poetų eiles.

Onutės Skiriūtės Metrikienės biografija yra kartota dažnomis progomis, todėl jos čia nebekartosiu. Pabrėžtinas tačiau išlieka faktas, kad šita tokia lietuviškai sava kūryba išeina iš jau trečios kartos lietuvaits širdies, niekad Lietuvos nemačiusios ir net kalbą kadaise labai netobulai temokėjusios. Pasistiebusi aukštyn muzikalijai, nebesitenkino lauzyta savo protėvių kalba, apsikrovė knygomis, žurnalais ir žodynais, ir dabar su vyru Antanu gali konkuruoti savo kalba ne su vienu iš ateivių.

Keistais keliais pateko į muzikės rankas nežinomas ir nepasirašytas rankraštis iš žilos lietuviškos praeities miglų, kai mūsų ž'monėse prietai dar maišėsi su ateinančia krikščionybė, ir dar laumės ir raganos tarp žmonių vaikščiojo. "Taip man buvo graži ta pasaka, kad pati nepajutau, kaip pradėjau rašyti muziką!" — pasa-

Kaip galiu jai išaiškinti, kad tai jos, o ne mano svajonės? Jie man kalba apie nuodėmę, bet aš netikiu nuodėmėmis. Man kalba apie nedėkingumą, o aš to nesuprantu, ko jie nori? Aš neprašiau, kad tėvai mane gimdytų ir augintų, tai buvo jų pačių norai. Kodėl turiu būti jiems taip dėkinga, kad visą savo gyvenimą šokinėčiau, lyg už virvutės tampoma medinė lėlė? . . ."

Ar daug trūksta tokiai lietuvaitei, kad ir ji, kaip Joan, pasiguldytų pati save ant abortinio stalo? . . . Neatrodytų, kad taip . . .

Kompozitorė Ona Metrikienė

koja Onutė. Legenda pradėjo dainuoti, pasakos veikėjai įgavo formą ir charakterį. Laumės ir mergaitės meilė apsimyniojo dainomis apie jauno kaimo bernelio likimą. Sekė pasaką spėliodamas ir pranašaudamas jos galą visas kaimas. Burtai turėjo būti nugali! Ar tikrai?

JAUNŲ
LAUMIŲ
ŠOKIS

(nuotr. V. Fledžinsko)

Taip romantiškoji Nijolės Jankutės Užubalienės legenda išaugo į pilną muzikinį veikalą. Paaikšėjus, kad kitam Amerikos gale muzikas Aloyzas Jurgutis irgi rašo veikalą pagal tą patį libretą, pasidarė dar įdomiau. Taip atsirado mūsų tarpe ir **Kulgrinda** — Dainavos Ansamblio rankose, ir **Gilanda** — Los Angeles Lietuvių Operetės pastangomis, skirdamosios viena nuo kitos, kaip skirtųsi dvi seserys, susikirpę pagal tą pačią liniją rūbą, bet pasilaikydamos savo nuosavą charakteristiką, spalvas ir atmosferą.

Sakoma, muzika yra tarptautinė kalba. Gal ir nevisai taip. Tuo teko įsitikinti dirbant su svetimtaučių orkestru. Keisti jiems buvo mūsų ištėsimai, muzikinių galūnių nusodinimas, ritmo savotiškumai, niekaip negalėjo įmušti mūsų solistų į bendrą tarptautinį taktą. Kaip ir savo nuostabioje senoviškoje ir nenubyrėjusioje kalboje, taip ir savo dainose, mes išlikome kitoki, pastovūs, svetimieji nesusprantami, nenuplaukę modernizmo pasroviui. Tėšė dainininkai savo svaingas dainas, pykindami orkestrą, lyg nebūtų rytojaus.

Los Angeles scenoje Operetės Ansamblis jau yra pastatęs ne vieną spektaklį, bet šis veikalas buvo iš nieko neskolinatas, visiškai savaimingas, savos kompozitorės meniškai subrandintas. Būdamas toks liaudiškas tad ir nelygintinas su kitais pastatytais, kuriuos tereikėjo paimituoti, o ne sukurti.

Joninių vakaro miglose, belaukdamos papario žydėjimo meto, renkasi

laumės. Jaunosios nerūpestingai šoka, vyresnės grupuojasi apie senąją Varūną, žinančią visus burtus ir pramatinčią ateitį. Šventišką nuotaką sudrumsčia jaunos laumės Gilandos prisipažinimas, kad ji pamilo kaimo vaiką Andrių ir net savo kasų kaina nori stebuklingojo žiedo, kad užkerėtų juo berno širdį. "Be kasų nebe laumė, o tačiau ne žmogus," — perspėja ją Varūna. Jei meilė ją apviltų, sugrįžti ji tegalėtų tik priverkusi penkias ašaruves ir paskandinusi jaunikį graudžios delčios naktį liūno gilumoje. Šiurpas pereina per nustebusias laumes, bet Gilanda tegirdi iš kaimo sklindančią vyrų dainą. "O atverki langelį, nekankinki širdies," — aidi paežerėje. "Kirkp kasas!" — maldauja laumė Varūnos ir priima iš jos rankų pražydušį burtų žiedą, o drauge ir savo likimą.

Kaimas gi šoka ir dainuoja, jaunimas puošia vainikais stulpą, vyrai kelia stebulę. Eina gandai apie Andriaus ir Kastytės vestuves, bet štai viskas apsiverčia kitaip, nes kaltininkas pasirodo su nepažystama ir gerokai keisčia mergina Gilanda. Meilės siūlai susipainioja, veiksmai tirštėja ir galutiną sprendimą tenka daryti paparčio žiedu apsvaigintam Andriui. Išsipildys Varūnos pranašystė laumės žvaigždžių akių užburtam vaikui? Gaudžiai mėnulio delčiai ryto aušroje blėstant, paslaptį pasilaikys giria...

Ši Onos Metrikienės žavi, perdėm lietuviška muzikinė legenda, šalia svaigingų solo dainų ir duetų, ypatingai

turtinga gražiomis choro dainomis, kaip "Geltontasė mergelė", "Oi kaip linksma", "Kupolėli", "Bernužėliai tinginėliai", "Suskinti žolynėliai", "Vakaro varpai" ir daugybė kitų, tinkamų choriniam repertuarui. Los Angeles pastatymas buvo gal net per ambicingas, turint galvoje nedidelės kolonijos ribotas jėgas ir orkestrines problemas, bet veikalas lengvai pastatomas su vienu ar dviem fortepionais, išjungiant baletą ir Joninių scenoje panaudojant vietinę jaunimo šokių grupę. Šis gražus veikalas neturėtų būti paliktas dulkėti ant lentynos.

Gi Onutę Metrikienę sveikiname nugalėjus visas kliūtis ir raginame neužmigti ant laurų. Melodinga jos daina tepasklinda plačiai, ji visados ras atgarsį spalvingoje mūsų klausytojų minioje, šalia madingai šokiruojančios šiandieninės muzikos, ji veiks raminančiai ir savai, kaip liaudies daina ir senovinės mūsų raudos. Nes ji pataiko į pačią jautriausią lietuviškos sielos vietą.

R. K. Vidžiūnienė

Prof. Birutė Ciplijauskaitė dėsto ispanų ir portugalų kalbas Wisconsin Universitete (Madison). Šiame universitete dirba apie 4000 mokomojo personalo, jų tarpe ir keli lietuviai. Kad pagerėtų profesinių studijų ir mokslo tyrimo galimybės, 1965 m. buvo įkurta "The Boscom Professorship" stipendijų fondas. Stipendijos

yra skiriamos kiekvienais metais 11-ai profesorių (po \$2.500), kurias jie panaudoja studijinėm kelionėm, konferencijom, knygom ir t. t. Šią stipendiją prof. B. Ciplijauskaitė gauna jau nuo 1972 m. Ji moksliniais reikalais dažnai važinėja po ispaniškai kalbančius kraštus ir yra parašiusi dvi knygas apie Ispanijos poetus. Universiteto vadovybė prof. B. Ciplijauskaitę aukštai vertina kaip mokslininkę.

Prof. Birutė Ciplijauskaitė

Papartis pražydo, pražydo! — skelbia burtininkė Varūna (Kleva Vidžiūnienė)

Irenos Valeckytės piano ir baletu studija veikia Čikagoje. Mokslo metų užbaigimo proga buvo surengtas šokių ir muzikos koncertas, kurį atliko studijos mokiniai.

Prašom
sumokėti
"MOTERS"
prenumeratą
už
1979 metus!

ADMINISTRACIJA

ONA VAIČAITIENĖ-

RADAVIČIŪTĖ

lietuvių tautodailės reprezentantė

Ver. Kulbokienė

Didelė mūsų tautos dalis, išblaškyta po platųjį pasaulį, įvairiai reprenzentuoja savąją kultūrą.

Viena tų reprezentančių yra audimo specialistė Ona Vaičaitienė šiuo metu gyvenanti Largo, Floridoje. Ji plačiai įsijungusi į audimo meną, nuo 1976 m. savo darbais dalyvaudama įvairiose parodose ne tik patraukia lankytojų dėmesį lietuvių menu, bet ir sulaukia tinkamo įvertinimo.

Audimo talentą O. Vaičaitienė paveldėjo iš senelės ir motinos. Tėviškėje savo audiniais pripildžiusi kraičių skrynias ir toliau gyvenime domėjosi audimo menu. Ji lankė įvairias tos rūšies mokyklas bei kursus nepriklausomoje Lietuvoje ir JAV, kur ji susipažino su įvairia audimo technika. Erdvioje savo rezidencijoje su vyro pagalba įsitaisė keletą staklių, kuriose nuolat įriesta margaspalviai ir įvairia-raščiai audiniai, kuriuos ji rengia įvairioms parodoms. Jau ketveri metai pastoviai dalyvauja Pinellas apskrities (County), Fla., metinėje mugėje, Largo mieste, kurią aplanko šimtai tūkstančių turistų. Toje mugėje vienas gražiausių skyrių yra audiniai ir jiems giminingi rankdarbiai. Šiame skyriuje didžiąją dalį eksponatų sudaro O. Vaičaitienės darbai. Ir pati audėja tautiniais drabužiais staklėse demonstruoja audimo meną. Beveik visi O. Vaičaitienės darbai būna premijuoti. Minėtai parodai pateikiami dalykai kiekvieną kartą turi būti nauji ir niekur kitur nedemonstruoti. Tad reikia įtempto darbo ir daug išradin-gumo vis naujoms idėjoms, naujiems raštams. Parodų lankytojams besitei-raujant apie O. Vaičaitienės darbų meno kilmę ir jai beaiškinant, kad tai lietuviškas menas, daugelis nežino ir klausia, kur toji Lietuva? Tad O. Vaičaitienei kilo mintis išausti Europos žemėlapi su valstybių sienomis. Ji, norėdama pademonstruoti Lietuvos didybę, pasirinko laikus, kada Lietuvos plotas siekė nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų. Žemėlapiu vardas "Europe about 1360", kur valstybių plotai atžymėti skirtingomis spalvomis. Šis žemėlapis demonstruotas 1978 m. kovo 6-11 d. Pinellas apskrities audinių parodoje susilaukė didelio dėmesio ir buvo

Ona Vaičaitienė prie savo išausto gobeleno, XIV a. Europos žemėlapiu. Už šį audinį 1978 m. (Pinella County, Fla, USA) ji gavo pirąją premiją ir už vakarinius rūbus buvo atžymėta "rozetės" žyminiu (apačioje).

atžymėtas pirmąją premiją. Taip pat 1979 m. vasario 16 d. buvo demonstruotas St. Petersburgo televizijoje, kur prelatas J. Balkūnas kalbėjo apie istorinę Lietuvos valstybės didybę Europoje.

1979 m. kovo 7-12 d. Pinellas County parodos audinių skyriuje, be daugybės O. Vaičaitienės eksponatų, atžymėtų pirmąją premiją, vienintelis ten buvo atžymėtas rozete (Best of show). Tai puošni moters vakarinė apranga: ilga suknelė, šalikas ir rankinukas to pat stiliaus, gelsvos spalvos. Visa apranga austa iš lino ir šilko, skoningai išmarginta rudos spalvos audimų ratšais. Vėliau tie dalykai buvo perkelti į Floridos valstybės parodą, Fla. State Fair, kur taip pat gavo pirmąją premiją.

O. Vaičaitienė priklauso Pinellas County Fla. audėjų gildai, Tropical Weavers Gild of Florida, kurios mėnesiniuose susirinkimuose jai tenka demonstruoti lietuviškų audinių pavyzdžius, aiškinti jų raštus ir audinių paskirtį. Gildos sudarinėja audinių pavyzdžių albumus, kurie keliauja po visą Ameriką ir Kanadą. Į tuos albumus O. Vaičaitienė pateikia ir savo austų lietuviškais raštais pavyzdžių. Jai tenka kartais ir audimo mokytojos pareigos. Gildos pakviesta ji mokė nares lietuviškų juostų austi. Dalyvaudama audėjų gildų suvažiavimuose,

Vakarinė moters apranga: suknelė, šalis ir rankinukas. Audė ir modelį sukūrė O. Vaičaitienė (medžiaga — linas ir šilkas).

O. Vaičaitienė taip pat vežasi įvairių eksponatų: tautinių lėlių, juostų, patiesalėlių ir kitų smulkesnių audinių. Jos darbų paroda buvo surengta ir St. Petersburgo lietuvių klube.

Dail. S. Samulevičienė su savo linksma šeima

Dail. S. Samulevičienė buvo apdovanota tarptautiniu "Sypsėnos" ordinu už meniškų išdirbinių — žaislus vaikams. Šis ordinas yra įteikiamas žmonėms nusipelnusiems savo darbu vaikų gerovei, kaip pav. rašytojai, menininkai, gydytojai ir t. t. S. Samule-

vičienė yra pagarsėjusi kailiniuotų žvėrelių kūrėja ir dažnai dalyvauja įvairiose parodose. Šalia žaislų kūrybos, menininkė rašo ir iliustruoja nuotaikingas knygeles mažiesiems skaitytojams.

Pasižymėjusi režisorė ir aktorė Kazimiera Kymantaitė atšventė 70-ties metų sukakties jubiliejų. Lietuviškajame dramos teatre ji yra išvairiusi gilią vagą, sukurdamą daug neužmirštamų vaidmenų.

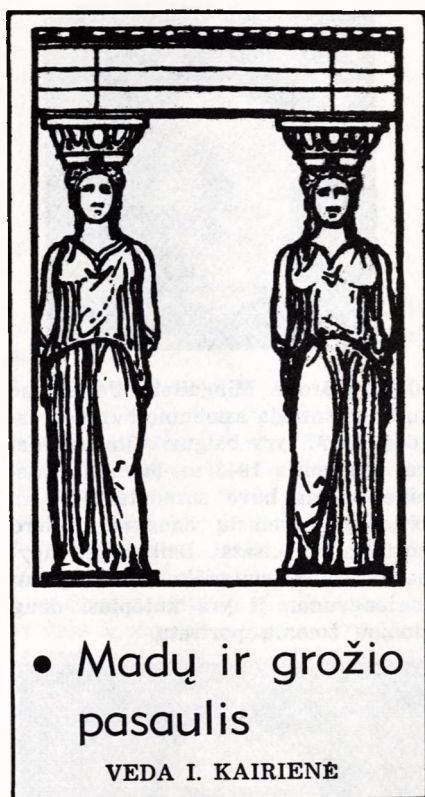
Dail. Bronė Mingailaitė-Uogintienė surengė antrąją asmeninę kūrybos parodą. B. M. yra baigusi Vilniaus Meno Akademiją 1943 m. Pirmoji asmeninė paroda buvo surengta 1969 m. Išstatytų paveikslų daugumą sudaro portretai ir peizažai. Dailininkės tapyba pasižymi moterišku spalvingumu ir lengvumu, ji yra nutapiusi daug žinomų žmonių portretų.

Akt. Elenai Žalinkevičiūtei sukako 79 metai, ji yra gimusi 1900 m. rugsėjo mėn. 23 d. E. Ž. ilgus metus dirbo dramos teatre Kaune, vėliau režisavo dainų ir šokių ansamblį. Alės Sidabraitės slapyvardžiu spausdino eilėraščių periodikoje, 1930 m. išleido poezijos rinkinį "Eskizai", taip pat rengia atsiminimus apie savo vyrą op. sol. K. Petrauską.

Pasaulinė plaukikė Lina Kačiulytė ir vėl laimėjo aukso medal. Spartakijadoje, Maskvoje. Ji dabar treniruoja sekantių metų Olimpijādai.

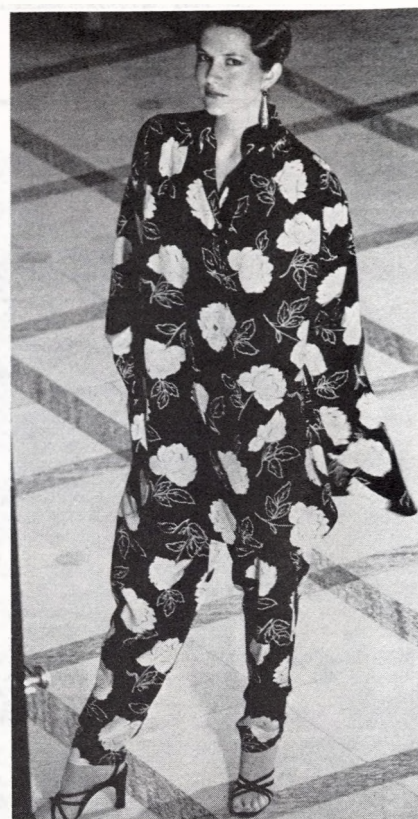

DAŽAI KOSMETIKOJE

Daug moterų ir net jaunų, o pasi- taiko ir vienas kitas vyras dažo plaukus. Dar neseniai paskelbta Nacionalinio Vėžio Instituto, USA, kad nuolatiniuose dažuose plaukams yra dažų iš akmens anglių dervos, kuriais maitinant žiurkes ir peles, jos suseraga vėžiu. Šie dažai gali žmogui pereiti odą ir per limfinius ir kraujo takus išsinešioti po organizmą ir per ilgesnį laiką iššaukti vėžį. Food and Drug Administration (FDA) (valdžios įstai- ga) nori, kad tokie dažai, o taipgi ir "beauty" salonuose turėtų perspėjan- čius užrašus, kaip ant pakelio cigare- čių. Tų dažų pavadinimai yra gana il- gi, ir nenoriu skaitytojų varginti. Tų dažų daugiausia yra tamsiuose, ru- duose, raudonuose ir pelenų spalvos nuolatinio dažymo plaukų dažuose. Tie dažai pagaminti iš anglių dervos, taip vadinamos azo grupės. Nuo 1977 metų balandžio mėn. visi kosmetiniai ir tualetiniai produktai turi būti pa- žymėti, iš ko jie pagaminti. Jeigu nėra pažymėta sudėties ant įpakavimo, tai reiškia pagaminti prieš 1977 me- tus ir seni. Čia kalbu apie USA ga- mybą. Anksčiau plaukų dažymui nau- dojo dažus išdirbtus iš augalų ir mi- neralų, kurie vėžio neiššaukia, bet

dažai iš akmens anglių dervos pada- ro gražesnius plaukus, jie jais nuda- žyti ilgiau laikosi, bet per ilgesnį lai- ką gali sukelti vėžį. Jau 1938 metais Amerikos Congrese buvo iškilęs kla- simas apie anglių dervos dažų varto- jimą kosmetikoje, t.y. plaukų dažy- mo sustabdymo, bet industrija, pilda- ma pinigų propagandai, įtikino, kad anglių dervos dažai plaukų dažyme yra beveik nepakeičiami grožio at- žvilgiu, o tuo metu dar buvo nežino- ma, kad jie plaukų dažymu gali su- kelti vėžį. Dabar turi būti ant plau- kų dažų įpakavimo parašyta esant ak- mens anglių dervos dažams, kurie ga- li būti vartojami, bet turi turėti per- spėjimą, kad chemikalai gali padaryti odos suerzinimų jautriems žmonėms, ir perspėjimus, kad netinka dažymui antakių ir blakstienų plaukams, nes gali apakti. Kol kas FDA duoda tik perspėjimus, bet tų dažų neuždrau- džia. Pagal FDA 90% ilgalaikiam plaukų dažymui dažų naudojamų na- muose ir 10% naudojamų "beauty chop" turi akmens anglių dervos da- žų. Iš to daroma išvada, kad moterys turi kuo mažiau dažyti plaukus, ypač jaunos panelės, kurių jaunystė puošia ne tik ją, bet ir jos plaukus. Jeigu ant įpakavimo rasi užrašą "contains coal tar dyes", geriau jų visai nevar- toti, o ypač akių plaukų dažymui, nes apaksi. Tas naliečia plaukų dažymo peroksidu bei augaliniais dažais. No- riu pabrėžti, kad aš turiu patyrimo su plaukų dažais, nes man ilgiau teko dirbti vaistų industrijoje, juos tikri- nant, analizuojant. Vieną dieną per 2 savaites analizuodavau plaukų dažy- mui pagrindines dalis, kas kompani- jai duodavo milžinišką pelną. Juos tikrindavau su labai jautriais aparatais, jautresniais negu mikroskopas — tai spectography, spectometry bei kitais jautriais ir moderniškais instru- mentalais. Dar kelis žodžius apie vyrų plaukų dažus, kurie nedažo, bet po keliolikos dienų vartojimo eina tam- syn. Čia veikia ne anglies dervos da- žai, bet acto švinas, kuris yra labai nuodingas, tačiau dar neaišku, ar jis pereina odą ir yra FDA tyrimo sta- dijoje. Bendrai patartina vengti plau- kų dažymo, nes jie daugiausia pada- ryti iš akmens anglių dervos ir gali sukelti vėžį. Visa kosmetika yra FDA (valdžios) žinioje: ji pareiškė, kad plaukų dažymas gali būti žalingas žmogui, bet įstatymu dar neuždraudė nei tų dažų gamybos, nei jų vartoji- mo. Bendrai patartina jaunoms pane- lėms ir ponioms, kurių plaukai dar ne žili, iš viso plaukų nedažyti.

J. Prunskis, dipl. chem.

LENGVI RŪBAI NAMUOSE IR SVEČIUOSE.

SEKANČIAM RUDENIUI

Madų sekėjos, išidėmėkite — ru- denį dėvėsime prie kūno prigulantiems, formas pabrėžiantiems rūbus. Sijonai siaurėja, pečiai plėtoja ir liemuo pa- brėžiamas, dažnai sujuosiamas dirže- liu.

IŠEIGINĖ SUKNELĖ

Beveik visi madų kūrėjai pranašauja "liesus" metus. Tačiau Amerikoje šalia siaurų sijonų madų, parodose pasirodė ir labai platūs kliošiniai sijonai ir "chemise" stiliaus suknelės ir tunikos.

Grįžta į madą ir pamušaluotos suknelės, labai kruopščiai užbaigti rūbai su įmantriais išiuviais, užsiuvimais ir drapiūra. Grįžta Edwardo laikų mados ir Saros Bernhardt suknelės, puošiamos karoliukais, kutais ir kaselėmis.

Grįžta smėlio laikrodžio (hourglass) formos, bryliuotos skrybėlės, spalvotos šilkinės ir mežgininės pirštinės, rauktos rankovės ir aukštos apikaklės. Grįžta taip pat ir megztos medžiagos, bet ne štyvos sintetinės, o naujos — minkštos ir plaukiančios — šilko, aksomo, natūralaus plaušo ir

lyg rankom numegztos. Dalis medžiagų tikrai yra rankų darbo. Megzti apsiaustai iš angoros, mohair vilnos, iš šilko buvo matomi visose rudens parodose. Vakarinėse kolekcijose vyravo šilko palaidinės, siuvinėtos žvyneliais ir karoliukais.

Tvarkingi elegantiški plonos vilnos megztiniai dėvimi su puošniom palaidinėm ir perlų eilutėm. Megzti švarkai, puošiami kailiu ir kaselėmis pakeičia sportinius švarkus.

Eilutės lygiai taip pat madoje kaip ir pereitą pavasarį. Prie eilučių dėvimi tos pačios medžiagos apsiaustai. Dažnai tie apsiaustai ne pilno ilgio, bet trijų ketvirčių ar septynių aštuntalių. Apsiaustai įvairių kirpimų, bet dažniausiai siauri. Grįžta į madą į liemenį įimti princesės stiliaus apsiaustai, kurie dažnai labai išplatėja į apačią.

Beveik visi madų kūrėjai parodose patiekė bent po vieną ryškiai raudoną apsiaustą, dėvimą ant juodos suknelės ar juodų kelnų.

Amerikos madų kūrėjai ryškiai skiria dienos drabužius nuo vakarinių. Eilutės dėvimos ir dieną ir vakare,

bet diena suvami iš vilnos ar šilko, o vakarui iš ištaigingų blizgančių medžiagų, puošiami kailiais, auksu, mežginiais ir karoliukais. Grįžta ir trumpa kokteilinė suknelė.

Kelnės dėvimos lygiai gausiai kaip ir sijonai. Beveik visos kelnės siuvarmos platesnės viršuje, su raukšlėmis ir užmetimais ir siaurėjančios į apačią.

Sijonų ilgis — šiek tiek žemiau kelių. Gilūs prakirpimai, dėvėti pavasarį, jau nebe madoje. Vietoje jų daromi labai trumpi prakirpimai ir klosteliai.

Ryškios spalvos maišomos su juoda ir neutralia. Naujausios spalvos yra — rubino spalvos raudona, emeraldinė, safyrinė, varinė, ryški ružava ir tamsiai žalia. Vienintelė gryna ryški dominuojanti spalva yra aguoninė raudona, kurią naudoja visi madų kūrėjai.

Įvairūs priedai kaip rankinukai, pirštinės, skrybėlės, diržai, šilkinės gėlės, plunksnos, muftos, įdomaus mezgimo kojinės ir įvairių spalvų ir formų papuošalai bus naudojami kaip neatskiriama dalis rudeninės garderobos.

GATVĖS APRANGA

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Viščiuko krūtinėlės

- 4 viščiuko krūtinėlės, pjautos pusiau (8 gabalai),
- 1 pd. balto vyno (dry) arba viščiuko buljono,
- ½ pd. kapoto svogūno,
- ½ pd. lauro lapelio (bay leaf),
- 2 št. sviesto,
- 2 št. miltų,
- 1 ar 2 kiaušinių tryniai,
- 1 pd. grietinėlių arba pieno,
- druskos ir pipirų pagal skonį,
- 1 pd. tarkuoto šveicariško sūrio.

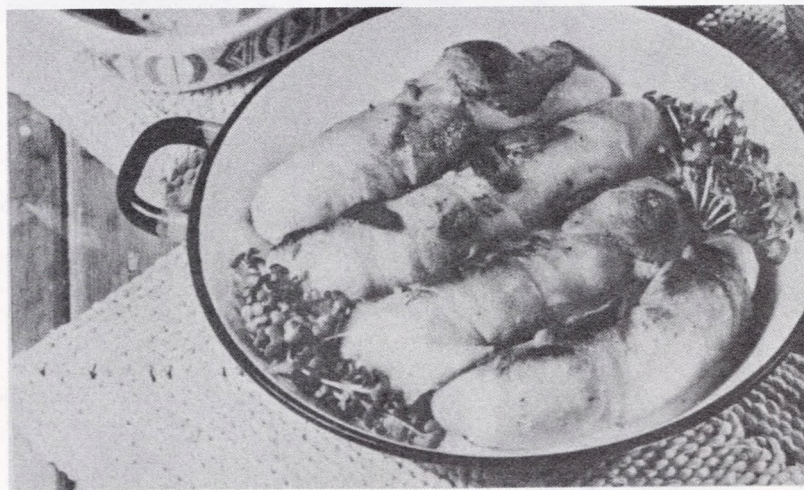
Iš viščiuko krūtinėlių išimti kaulus ir uždengus pakepinti didelėje keptuvėje. Pridėti vyną arba buljoną, svogūnus, lauro lapelį ir užvirti, tada sumažinti kaitrą ir leisti pavirti apie 20 minučių. Krūtinėles išdėti į negilų kepimo indą arti viena prie kitos, kad

padengtų dugną. Sunkioje keptuvėje išleisti sviestą, pridėti miltus ir ant vidutinės kaitros nuolat maišant leisti užvirti. Įpilti 1 pd. sunkos, kurioje virė viščiukas. Palaikyti ant kaitros kol sutirštės. Supilti pieną ar grietinėlę ir gerai išmaišyti.

Su keliais šaukštais šios masės išplakti kiaušinio trynius ir supilti į keptuvę. Pamašyti, bet jau nebeleisti užvirti. Šį padažą užpilti ant paruoštų krūtinėlių. Užberti tarkuotą sūrį ir kepti krosnyje su kaitra iš viršaus (broil) prie 400° F. apie 10 minučių. Tinka su ryžiais ir žaliom salotom.

Kepti pamidorai

- 4 pamidorai,
- 2 št. kapotų žalių svogūnėlių,
- 1 sutrinta skiltelė česnako (garlic),

Bananai su šonine (2 porcijos): 4 bananai pjaustytos šoninės (bacon), garstyčių ir kapotų petražolių. Bananus nulupti ir apvynioti su pjaustyta šonine (1 ar 2 riekės). Sudėti į kepimo indą ir kepti apie 30 min. prie vidutinės temperatūros. Kai šoninė gražiai paruduos ir bananai bus minkšti, tada išimti iš krosnies, paviršių patepti garstyčiomis ir pabarstyti kapotomis petražolėmis.

- 4 št. tirpinto sviesto,
- 3 št. smulkių duonos trupinių,
- 1 št. tarkuoto "Parmesan" sūrio,
- 2 št. tarkuoto šveicariško sūrio,
- žiupsnelis druskos.

Pamidorus perpjauti pusiau ir padėti ant popierinio rankšluosčio, kad nubėgtų sunka, išimti sėklas ir nusausinti, kad nebūtų sunkos. Sudėti į kepimo indą pateptą sviestu.

Svogūnus, česnaką, trupinius "Parmesan" sūrį, sviestą ir druską sumaišyti ir sudėti į paruoštus pamidorus. Viršun ant kiekvieno pomidoro užberti šveicariško sūrio. Kepti krosnyje su kaitra iš viršaus (broil) prie 400° F apie 5 minutes, žiūrėti, kad nepridegtų. Tinka duoti prie žuvies ir paukštienos.

Rabarbarų pyragas

- 3 pd. rabarbarų, supjaustytų gabaliukais,
- 10 didelių "marshmallows",
- perpjautų pusiau,
- ½ pd. braškių (dėl spalvos),
- 2 pd. cukraus,
- ½ pd. riebalų,
- 2 kiaušiniai,
- 1¼ pd. miltų,
- 1 št. kepimo miltelių,
- ½ pd. pieno,
- 1 štl. vanilės ekstrakto.

Naudoti apvalią 10 inčų diametro kepimo formą (gali būti stiklinė). Formą gerai ištepti sviestu. Išdėti rabarbarus, braškes ir "marshmallows" formos dugne ir apiberti su vienu puoduku cukraus. Riebalus su likusiu vienu puoduku cukraus gerai ištrinti, įmušti po vieną kiaušinį, gerai pamašyti. Sudėjus kiaušinius dar paplakti apie porą minučių. Miltus ir kepimo miltelius persijoti ir pakaitomis su pienu nuolat maišant sudėti į išplaktą masę. Pabaigai sudėti vanilės ekstrakto ir išmaišyti. Šią masę sudėti ant paruoštų rabarbarų ir kepti prie 350° F apie 40-50 minučių. Iškepus leisti atvėsti formoje apie 5 minutes. Duoti šiltą su plakta grietinėle arba ledais.

Marinuoti pamidorai

- 1 sv. šviežių grybų,
- 3 št. kapotų žalių svogūnėlių,
- 5 dideli pjaustyti pamidorai.

MARINATAS:

- 1 štl. cukraus,
- 1 štl. "curry powder",
- druskos ir pipirų pagal skonį,
- 1 št. kapotų petražolių,
- 1 skiltelė sutrinto česnako,
- ¼ pd. acto,
- ½ pd. daržovių aliejaus.

Marinato produktus sudėti į uždaramą stiklo indą ir gerai suplakti,

kad visi produktai gerai susijungtų. Pamidorus, grybus ir svogūnus sudėti į indą ir užpilti paruoštu marinatu. Palaikyti šaldytuve keletą valandų. Išdėjus ant saloto lapų, paduoti prie šaltų mėsų.

Glazuruoti viščiuko sparniukai

3 sv. viščiuko sparniukų (apie 15),
 ½ pd. cukraus,
 3 št. kukurūzų krakmolo
 (praskiesto ¾ pd. vandens),
 ½ št. druskos,
 ½ št. malto "ginger",
 ¼ št. pipirų,
 ⅓ pd. citrinos sunkos,
 ¼ pd. sojos padažo.

Sparnelius perpjauti pusiau ir nupjauti sparnelių galiukus. Sudėti ant grotelių ir kepti prie 400° F apie 15 minučių. Keletą kartų apversti. Krakmolą praskiesti vandenyje. Sumaišyti sausų produktų su citrinos sunka ir sojos padažu. Sudėti praskiestą krakmolą ir ant lengvos ugnies pavirti, nuolatos maišant, kol masė sutirštės. Šia mase patepti sparnelius, kepti apie 35 minutes prie sumažintos kaitros, 350° F, nuolat vartyti. Tinkami šaltam užkandžiui.

Kimštos grybų galvelės

18 didelių šviežių grybų,
 2 št. daržovių aliejaus,
 1 mažas svogūnas, smulkiai
 sukapotas,
 ¼ sv. jautienos maltos mėsos,
 2 riekutės kapoto kumpio,
 ⅓ pd. vyno "sherry",

¼ pd. duonos trupinių,
 1 št. druskos,
 1 št. česnako pudros,
 ¼ št. pipirų,
 ¼ pd. tarkuoto "parmesan" sūrio.

Grybus nuvalyti, išimti kotelius ir juos smulkiai sukapoti. Grybų galvelės sudėti ant sausainiam kepti lakšto. Keptuvėje užkaitinti aliejų, sudėti svogūnus, jautieną ir kepti kol paruduos. Sudėti grybų kotelius, kumpį, vyną ir dar pakepinti apie 5 minutes. Įmaišyti duonos trupinius su prieskoniais ir viską gerai ištrinti. Masę dėti į grybų galvutes ir viršų apiberti "parmesan" sūriu. Kepti prie viršutinės kaitros (broil) apie 2-5 minutes. Duoti karštus ar šaltus.

Šaltmėtinis gėrimas

2 kvortos "French Vanilla" ledų, palaikytų kambario temperatūroje,
 4 uncijos likerio "Creme de Menthe",
 8 uncijos Brandy.

Viską sumaišyti kartu ir duoti stikluose su aukšta kojyte. Tinka kaip saldis.

Greita užkanda

4 riekutės baltos prancūziškos duonos, apteptos sviestu iš abiejų šonų,
 2 št. sviesto,
 16 labai plonų riekucių rauginto agurko,
 16 labai plonų riekucių pomidoro,
 4 riekutės kumpio,
 4 riekutės šveicariško sūrio,
 4 uncijos balto vyno (sausos),

Pakaitinti sviestą keptuvėje ir pakepinti duoną iš abiejų šonų. Paimti didesnę kepimo indą. Dugne sudėti pakeptą duoną ir ją padengti agurko, pomidoro, kumpio ir sūrio riekutėmis. Užpilti vyną ant viršaus ir kepti krosnyje su kaitra iš viršaus (broil) kol išsileis sūris. Viršų galima pabarstyti maltais pipirais. Patiekalą paduoti karštą su salotomis.

Kepti obuoliai

6 nelupti obuoliai, bet išimtos sėklos,
 6 cinamono lazdelės,
 1 pd. "maple" sirupo,
 3 uncijos vyno "sherry",
 3 uncijos balto vyno,
 ½ pd. šviežios citrinos sunkos,
 1 pd. šviežios apelsino sunkos,
 ¼ pd. razinų.

Obuolius išdėstyti giliame kepimo inde. Įdėti po cinamono lazdelę į išskaptuotą vidų. Sumaišyti likusius produktus ir užpilti ant obuolių. Leisti pastovėti per naktį. Kitą dieną viską užvirti. Po to kepti krosnyje atidengta prie 350° F apie 20 minučių. Tinka su vanilniais ledais.

Indiškos bulvės

1 sv. bulvių,
 1 svogūnas (maltas),
 druska, pipirai.

Bulves išvirti, sutrinti, sudėti maltą svogūną, druską, pipirus ir gerai išmaišyti. Sudėti žemą formelę ir gerai išpausti. Kai sustings supjaustyti mažais kvadratais. Tinka prie šaltų užkandžių ir žalių salotų.

KERAMIKINIAI
INDAI

G. VANAGIENĖ

• SVEIKATA

DAŽAI IR CHEMIKALAI MAISTE

J. Prunskis, dipl. chem.

Daug dažų išdirbama sintetinių ir natūralių. Natūralūs dažai, padaryti dažniausiai iš daržovių, yra beveik nekenksmingi žmogaus sveikatai. Kitas dalykas yra su sintetiniais dažais, naudojamiems dažyti maistui, gėralams, nes jų daug pagaminta iš akmens anglių dervos, iš taip vadinamos azo grupės, kurie gyvam organizme pasigamina vadin. orthohydroxamine, t.y. aromatinį arba žiedinį amino junginį, išsukiantį vėžį bei veikia į gėnus. Gėnai yra paveldėjimo lytinių liauku lastelių dalis. Užtai daug sintetiniu maisto dažų FDA (valdžios įstaiga) yra uždrausta vartoti. Anglių dervos dažai dažniausiai yra sudaryti iš žiedinių junginių, o žiediniai junginiai dažniausiai vėžį sukelientieji pvz. sacharinas. Kanadoje yra įrodyta, kad sacharinas sukelia pas gyvulius vėžį, taigi tas pats gali būti ir su žmogumi. Amerikoje eina ilgi ginčai dėl sacharino uždraudimo, kadangi jį gaminantieji fabrikai nenori nustoti didelio pelno, o pinigai daug ką gali. Cukrus irgi yra saldus, kaip ir sacharinas, tačiau vėžio nesukelia galbūt dėl to, kad cukrus susideda iš ne žiedinių angliavandenių. Dažų kenksmingumą žmogaus sveikatai, kurie vartojami maistui dažyti, seka FDA, bet kartais, kol jų kenksmingumą su-seka, praeina daug laiko. Pvz. šiame krašte naudojo baltinti miltus chemikalais, kurie pasirodė po 30 metų baltinimo kenksmingi žmogui ir juos uždraudė vartoti. Dabar miltus baltina kitais dažais. Reikia žinoti, kad ne visi dažai ištirti; labai daug kliudo tyrimams kompanijos, kurios tuos dažus gamina, mesdamos milijonus dolerių televizijai, spaudai, radijo ir jiems palankiems mokslininkams įrodymui maisto dažų ar chemikalų naudą ir jų nežalingumą. Tačiau valdžios tyrimų laboratorijos daro savo, kurių sprendimai geri, bet kartais pavėluoti. Pvz. ciklomatų vartojimą uždraudė tik po daugelio metų vartojimo, o sachariną vartojo apie 70 metų ir tik dabar pradėta kalbėti apie jo žalą. Taigi, geriau vartoti maistą ir gėralus be dažų, bet natūralių, nes tų dažų bei chemikalų gali būti per daug pridėta. Pavyzdžiui, į mėsą ir dešras pridėda sodium nitrate — salietros.

Tada mėsa ir dešra atrodo labai patraukliai: raudona, šviežia ir netaip gendanti, bet ir šis chemikalas yra tyrimo stadijoje ir toleruojamas tik mažose dozėse. FDA leidžia naudoti 1% titanium dioxide į saldainius, kad gražesni, baltesni atrodytų. Tie saldainių dažai pramonėje vartojami baltų dažų gamyboje. Jeigu į saldainius įdedama 1%, gal ir nieko, bet jau žymiai daugiau įdėjus gali būti kenksmingas. Todėl dažytus maisto produktus ir gėralus vartokite retai, arba geriau vengti jų.

* * *

GYDYMO JĖGA VANDENYJE

Aleksandra Valsiūnienė

Siandieną turbūt jau niekas neabejoja, kad vandens pagalba galima išsigydyti nuo daug ligų. Pietų Amerikoje, Peru valstybėje, natūristinės ligoninės steigėjas tarp kitų natūristinių įdomių gydymo būdų gydytojas dr. Carlos Casanova Lenti pasakoja apie kelis vertus pasiskaityti vandeniui išgydymo atsitikimus.

1. Johann Schroth, kaip ir vandens gydymo pionierius specialistas Vincent Priessnitz, buvo ūkininkas iš specialybės. Kartą, jodamas arkliu, krito ir susilaužė kojos kelią. Nežiūrint, kad tuojaus gydytojų buvo suteikta pirmoji pagalba ir atstatytas sulūžęs kelias, bet po ilgo ir sunkaus gydymo pradėjus vaikščioti kelias liko nelankstus ir tokiu būdu vaikščiojant koją vis reikėjo pavilkti. Toksai vaikščiojimas, žinoma, labai trukdė ligonį.

Jį pastebėjo ir su juo turėjo pasikalbėjimą vienas pravažiuojantis vienuolis, kuris turėjo didelį supratimą vandens gydyme. Tas jam patarė, kad ant kelio nakčiai dėtų šalto vandens kompresus, suvilgius lininį skudurą. Ant šlapio skuduro, kad uždėtų sausą skudurą. Kada skuduras sušildavo ir išdžiūdavo, pakeisdavo nauju šlapio skuduru. Kadangi šis gydymo būdas netrukdė jam darbui, tai su kompresu vaikščiojo dieną ir naktį, kiek tik buvo įmanoma. Nakties metu stengdavosi keisti vandenį, kiek tik galima šaltesnį ir palaikyti tinkamą drėgmę. Nakties metu suvyniodavo koją dar į šiltą antklodę. Greitai pastebėjo, kad skausmai, kuriuos jautė kojoje, ypač nakties metu pradėjo sumažėti. Po kiek laiko ir kojos lankstumas buvo žymiai jaučiamas. Tokio gydymo būdo vandeniui užteko 10 savičių, ir koja buvo išgydyta ir lankstėsi visai normaliai.

2. Wiurtembergo kunigaikštis Guilerno rašė savo draugui apie stebuklingo Johann Schrotho vandens gydymo metodus, kurie dideliame apgailėstaviui buvo labai mažai žinomi.

Johann Schroth, iš Niederlindewiese, netoli Freiwaldau, Austrijoje — Silezijoje, gydo vandeniu senas ir naujas žaizdas jau keletas metų su dideliu pasisekimu. Nenorėdamas vartinti keletą atsitikimų, pradėjo nuo jo paties išgyvento nelaimingo atsitikimo. Cilindro-Conikos šovinis perėjo skersai per jo kojos kaulą žemiau kelio. Devynis mėnesius išgulėjo lovoje su labai maža viltimi, kad kada nors galės vaikščioti. Tuo metu teko išgirsti apie vandens gydymo stebukladarį Johanną Schrothą, ir jau po 4 mėnesių jo gydymo priežiūroje vandens metodais pagijo visiškai. Aišku, anais laikais ir dar tokios garsios asmenybės išgydymas vandens gydymo metodais, labai paplito.

3. Pulkininkas Tschebuly nuo 1809 metų turėjo keletą neužgydomų žaizdų, kurios nesugijo keliasdešimt metų. Apgydavo ir vėl atsiverdavo naujai, o tai trukdė ligonį neapsakomai. Tada susisiekė su vandens gydymo žinovu Johann Schrothu, kuris jį gydė 19 savičių. Pagaliau pasisekė atsipalaiduoti nuo senų neužgydomų žaizdų, kurios jį kamavo ilguose metų laikotarpuose. Sena žaizda reikalinga daug ilgesnio gydymo laiko, kol gerai išsivalo. Naujos žaizdos stebuklingai greitai ir gerai gyja vandeniui.

4. Viena ūkininkaitė susilaužė ranką ir išniro iš susilankstymo vietos. Atstačius rankos kaulus į savo vietą šaltais vandens kompresais ir atitinkama dieta, pradėjo ranką lankstyti gana per trumpą laiką.

5. Stiprus ūkininkas, pačiame amžiaus vidurkyje, su dalgiu taip stipriai permušė kojos kaulą, kad koja faktinai liko nukirsta, o taip pat net ir sausgyslės. Kojos atstatymas vandens gydymo būdu užtruko net tris savaites, kol praėjo pavojus kojos netekti. Toliau jau gydėsi su dideliu kantrumu, kaip ir anksčiau, ir po tam tikro laiko pradėjo koją valdyti normaliai.

Praėjus daugeliui metų, kasdieną pas Johanną Schrothą didėjo sužeistųjų skaičius ir jau tolimose apylinkėse pasidarė labai žinomas. Nuo ligoniu nieko neslėpė, viską rodė ir aiškino, kad ligonis ateityje turėtų kuo didesnę supratimą vandens gydymo metoduose.

Ir taip jo paprasti vandens gydymo metodai vis tobulėjo ir laikui bėgant mokslinėje anų laikų medicinoje buvo

• Atsiųsta paminėti

Lietuvių Tautos Praeitis — istorijos ir gretimųjų sričių neperiodinis leidinys; tomas IV, knyga 2 (14); redaktorius — J. Jakštas, Ph. D., Lietuvių Istorijos Draugijos leidinys 1978; 176 pusl., iliustruota istorinėmis nuotraukomis.

Pirmasis Stebuklas — Azorin; vertė Povilas Gaucys; dail. — Vytautas Virkau; 196 pusl., kaina nepažymėta; išleido Rūtos leidykla.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros ir mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remekis, B. Vaškėlis; prenumerata metams \$10.00; adresas: Lituanus — 6621 S. Troy, Chicago, Ill., U.S.A. 60629.

Švietimo Gairės — Lietuviškojo ugdymo leidinys. Leidėjai JAV LB Švietimo Taryba; redaktorius — Jonas Jasaitis, 7217 So. Francisco Ave., Chicago, Ill., USA 60629; administratorius — Jonas Bagdonas, 6449 S. Troy St., Chicago, Ill., USA 60629; prenumerata metams — \$3.00.

pripažinti, kaip tinkama gydymo priemonė žaizdoms ir kaulų lūžiams gydyti. Tuo labiau dar džiaugėsi žmonės, nes šie gydymo metodai ekonomiškai neapsunkindavo ligonių, nes ligonis pats savo artimųjų priežiūroje galėjo gydytis, žinoma, ne visais gal atvejais, išskyrus tuos, kurie buvo reikalingi poilsio ir gulėjimo tam tikrą laiką.

Toje apylinkėje, kur gyveno Johann Schroth, jau niekas nebijojo susilaužyti kojos ar rankos. Tad juokais sakdavo, kad Johann Schrothas greitai laikui atstatys sulaužytą koją ar ranką į savo vietą.

Taigi matome, kad daugelis šių natūristinių gydymo metodų atsirado pripuolamai. Kaip tas keliaujantis vienuolis, kuris padėjo išsigydyti pačiam Johannui Schrothui, nepagalvojo visai, kad vėliau Johannas Schrothas pagelbės tūkstančiams žmonių pašalinti jų nelaimingus atvejus taip pigiu būdu, kaip vandens pagalba.

Visi gydymo būdai, kurie yra atsiejami natūraliu būdu, nepalieka ligoniui blogų pėdsakų. Todėl, kiek yra galima, pirmoje vietoje reikia gydytis natūraliu būdu, ar tai būtų maisto pagalba, saulės ar vandens gydymas.

GARBĖS PRENUMERATOS

(Tęsinsys iš praėjusio numerio)

Vilutienė E., Santa Monica, Calif., Vincloviene I., Richmond Hts., Ohio, Vindašienė E., Delhi, Ont., Vitkuvienė D., Palos Hts., Ill., Vyšniauskienė G., Toronto, Ont., Wolfe N., Chatham, Ont., Zadeikienė V., Chicago, Ill., Zaldokienė A., Calgary, Alta., Zebertavičienė S. (2 m.), Parlin, N.J., Zemaitienė I., Islington, Ont., Žibienė K., Juno Beach, Fla., Žilienė A., Islington, Ont., Žilvitiene M., Tillsonburg, Ont., Žilvytienė A., Mount Hope, Ont., Žitkevičienė J., Moore Ponds, Australia, Zygiene O., Cleveland, Ohio, Zubrickienė M., Weston, Ont., Zubrickienė E. (2 m.), Margate, Fla., Žukienė A., Great Neck, N.Y., Žukas J., Baltimore, Md., Žvinkienė B., Albuquerque, N.M., Žvirzdienė Z., Olympia, Wash.

ŽURNALUI AUKOJO:

\$200.00 — Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas, Toronto, Ont.
\$100.00 — K.L.Kat. Moterų Dr.-ja, Delhi, Ont., Los Angeles Birutėčių Klūbas, Los Angeles, Calif., Toronto Lietuvių Namai, Toronto, Ont.
\$50.00 — Londono Spaudos Baliaus Valdyba, London, Ont.
\$15.00 — Bizauskienė P., Atlanta, Georgia.
\$10.00 — Danienė D., Ottawa, Ont., Mikalaitienė M., Richmond Hts., Ohio, Rakštienė S., Fruitland, Ont., Stankūnienė M., Chicago, Ill.

\$8.00 — Karkienė M., Islington, Ont.
\$7.00 — Butkuvienė P., London, Ont.
\$5.00 — Dainutienė E., Ashburton, Australia, Dobravalskienė V., Chicago, Ill., Gaideilienė G., Omaha, Nebr., Greičiūnienė B., Newmarket, Ont., Jusienė O., Worcester, Mass., Kazlauskienė M., Winter Park, Fla., Radžiuvienė V., Ottawa, Ont., Stark J., Santa Monica, Calif.
\$4.00 — Adamonienė A., Omaha, Nebr., Vasiliauskienė G., Torrens Park, Australia.
\$3.00 — Arūnienė A., Toronto, Ont., Aukštaitienė B., Toronto, Ont., Šemienė G., Glenroy, Australia.
\$2.00 — Bajalienė D., N. Lambton, Australia, Girdžiūnienė S., Union Pier, Mich., Makiejiene N., Crown Point, Ind., Narbutaitienė B., Mayfield Hts., Ohio, Prunskytė A., Chicago, Ill., Rimkienė M., Vittoria, Ont., Stašionienė L., Berala, Australia, Tamošiūnienė P., Cicero, Ill., Tocilauskienė V., Chicago, Ill.
\$1.00 Aleksiene M., Waterbury, Conn., Balčiūnienė G., Toronto, Ont., Bielkevičienė E., Brockton, Mass., Časnienė M., Worcester, Mass., Genienė V., Chicago, Ill., Gruzdiene V., Euclid, Ohio, Juciūtė E., S. Boston, Mass., Koch L., Chicago, Ill., Mažonienė J., Toronto, Ont., Pacevičienė S., Toronto, Ont., Paulikonienė E., Worcester, Mass., Petkevičienė S., Mount Hope, Ont., Prapakienė B., Bakersfield, Calif., Raudienė S., Parkville, Australia, Sadauskienė K., Cleveland, Ohio, Šetikiene G., Old Saybrook, Conn., Strolienė S., Grand Rapids, Mich., Valiūnienė V., Chicago, Ill., Vasienė O., Cleveland, Ohio, Virbaliene V., Omro, Wisc., Vyšniauskienė E., Cleveland, Ohio, Žmuidzinienė I., Rochester, N.Y.

Prašome visus
prisidėti prie
"MOTERS"
žurnalo
VAJAUS
Laimikiai:

1. DAIL. A. GALDIKO — ALIEJINIS PAVEIKSLAS.
2. DAIL. R. VIESULO — GRAFIKA.
3. KNYGA — S. YLA — LIETUVIŠKOS ŠEIMOS TRADICIJOS.
4. KNYGA — S. YLA — LIETUVIŠKOS ŠEIMOS TRADICIJOS.

Atkarpėles su adresu ir pinigais prašome siųsti iki 1980 metų vasario mėnesio 1 dienos.

Daugiau laimikio bilietų dar galima gauti administracijoje.

Laukiame visų Jūsų duosnumo!

"Moters" leidėjos,
redakcija ir administracija